PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

DIN SUMAR :

Cum pot fi căutați extratereștrii ?

Paradoxurile — de ce sînt necesare

Poluarea aerului și lupta impotriva îmbătrînirii

Cît de sălbatic era Vestul sălbatic?

Pagina de umor

Cei care n-au plecat la Sapporo

Foto : N. Bocinik (A.P.N.)

Biblioteca Municipiului Deva
SALA DE LECTURĂ

4

ANUL XXVIII
28 IANUARIE 1972
(1402)

În numărul trecut am prezentat, după I. Popov şi I. Puhnacev, o seamă de contradicţii reale sau aparente din ştiinţele naturii. Pentru unii cercetători, şi chiar pentru generaţii întregi, apariţia unui paradox însemna sfîrşitul teoriilor formulate sau susţinute pînă atunci. Dar paradoxurile n-au putut opri mersul triumfal al ştiinţei. Dimpotrivă, ele au indicat direcţia în care aceasta trebuia să-şi continue înaintarea.

Dar de ce survin mereu paradoxuri?

Documentar

Paradoxurile — de ce sînt necesare (II)

Da, l-a găsit: „Cînd prăjim ceva nu fierbe uleiul, ci apa din mîncare. Iar atîta timp cît fierbe apa, tigaia nu se încălzeşte peste 100°".

Dar dv., stimaţi cititori? Pentru dv. am reţinut paradoxul nerezolvat al ceştii care se usucă. Dacă continuaţi să fiţi de părere că apa din ceaşcă îşi procură din aer energia necesară evaporării, aveţi dreptate! Mecanismul acestei ciudate preluări de căldură este următorul: noţiunea de temperatură este efectiv legată de viteza moleculelor, dar de viteza lor medie. Vitezele diverselor molecule variază în limite foarte largi. Unele molecule au chiar viteze destul de mari pentru a se rupe din îmbrăţişarea strînsă a forţelor de coeziune şi a fugi în spaţiu, adică pentru a se evapora. Evident, numărul lor este mic şi e cu atît mai mic cu cît temperatura este mai scăzută, dar ele există totuşi şi nu fug cu mîna goală, cum se spune. Iau cu ele şi o parte din energie, a cărei diminuare se repercutează imediat asupra bilanţului energetic general. Viteza medie a moleculelor rămase pe loc scade, ceea ce înseamnă că şi temperatura apei coboară. De fapt, scăderea temperaturii este atît de neînsemnată, încît abia poate fi înregistrată de un termometru; dar diferenţa de temperatură rezultată este absolut suficientă pentru ca căldura din aerul înconjurător să pătrundă în ceaşca uşor răcită fără a contraveni celui de al doilea principiu al termodinamicii. Nu este deci vorba de un paradox, deşi la început aşa părea să fie.

Fiecare domeniu ştiinţific cuprinde o parte experimentală şi una teoretică. În frunte merg experimentatorii, care se ocupă cu adunarea datelor ştiinţifice direct de la sursă. Dar nici teoreticienii nu stau degeaba în timp ce experimentatorii dau mereu la iveală noi cunoştinţe. Ei meditează asupra informaţiilor adunate, determină raporturile dintre diversele fapte şi caută legile care le leagă. Pînă la urmă, datorită eforturilor colective şi, din cînd în cînd, perspicacităţii unor genii, se ajunge la înălţarea construcţiei teoretice în care fiecare fapt experimental îşi are locul lui bine stabilit. Într-o bună zi, însă, apare un fenomen care, oricît s-ar strădui specialiştii, nu poate intra pe nici o uşă a teoriei existente. La început, el este izgonit ca un ţînţar sîcîitor. Ori este privit cu dispreţ şi poreclit „paradox". Dar la primul fapt care se singularizează i se adaugă cu timpul un al doilea, apoi un al treilea... Ţînţarul devine armăsar. Construcţia socotită pînă atunci „armonioasă" a teoriei nu mai pare atît de armonioasă şi, în ciuda perfecţiunii ei anterioare, învăţaţii ajung la concluzia că trebuie dărîmată sau refăcută integral, în concordanţă cu ultimele date ale ştiinţei respective.

Aşadar, apariţia unui paradox este oarecum a treia lovitură de gong care anunţă ridicarea cortinei şi începutul unui alt act din pasionanta acţiune a măreţului spectacol pe care-l constituie cunoaşterea naturii.

Cînd practica contestă teoria

Aşa s-a întîmplat la un moment dat în hidrodinamică. Această ştiinţă, care studiază mişcările fluidelor, părea să fi ajuns la o claritate şi o perfecţiune clasică, cînd a intervenit o întorsătură neaşteptată. D'Alembert, care cerceta scurgerea unui fluid pe lîngă o bilă, a ajuns la concluzia paradoxală, care rezulta fără doar şi poate din teoria existentă pe atunci, că o sferă aflată în curentul unui fluid nu suferă nici o presiune. Absurditatea acestei concluzii sărea în ochi.

Leonhard Euler, marele contemporan şi coleg al lui d'Alembert, a bănuit despre ce este vorba: fluidul nu se scurge uniform pe lîngă bilă. Dincolo de aceasta, imaginea ordonată a liniilor de curgere dispare făcînd loc unui vîrtej dezordonat. Existenţa acestei zone de turbulenţă, pe care vechea hidrodinamică nu o cunoştea, explică şi concluzia teoretică paradoxală a lui d'Alembert.

Paradoxul lui d'Alembert a constituit punctul de plecare al teoriei mişcării turbionare, important domeniu al hidrodinamicii moderne, fără de care succesele aviaţiei, astronauticii şi construcţiilor navale ar fi de neconceput.

Rivalitatea dintre formule şi intuiţie

Trebuie, totuşi, să-i punem în gardă pe adepţii prea zeloşi ai măsurilor extreme, care dau alarma de cum bănuiesc că ceva nu e întemeiat, chemînd astfel la răsturnarea unei teorii „profanate" de un paradox. În 1928 fizicianul Paul Dirac a găsit formula cuantică pentru mişcarea electronului. El a explicat astfel multe din faptele adunate anterior şi a prevăzut altele noi. Succesul formulei ar fi fost complet, dacă nu ar fi existat un „dar". În afară de o soluţie foarte atrăgătoare, formula mai admitea una, pe baza căreia electronul trebuia să posede şi o energie cinetică negativă.

În astfel de situaţii cel mai simplu lucru ar fi fost să i se reproşeze teoriei imperfecţiunea, incapacitatea de a evita soluţii absurde şi, după anularea tuturor concluziilor ei, să fie elaborată o nouă teorie. Dar în 1932, Carl Anderson a descoperit în radiaţia cosmică o particulă neobişnuită care semăna perfect cu un electron, cu singura deosebire că, în loc să fie încărcată negativ, poseda o sarcină pozitivă. O cercetare atentă a confirmat identitatea noii particule cu particula care fusese găsită printre soluţiile formulei lui Dirac. „Răţuşca cea urîtă" a fost recunoscută. Pozitronul — cum a fost numită descoperirea lui Dirac şi Anderson — a deschis seria antiparticulelor. În această dispută a avut dreptate teoria şi au greşit cei care se grăbiseră să o condamne.

Şi acum un exerciţiu pentru dv. Două corpuri sferice — o portocală şi globul terestru — sînt înconjurate la ecuator cu cîte o sfoară subţire. Fiecare din cele două sfori este prelungită cu un metru. S-ar părea că distanţa dintre portocală şi sfoară trebuie să fie mult mai mare decît cea dintre suprafaţa Pămîntului şi sfoara respectivă. În ultimul caz această distanţă nici nu poate fi observată. Amintiţi-vă însă formula: „Raportul dintre perimetrul şi diametrul unui cerc este egal cu numărul pi", ceea ce înseamnă că mărirea perimetrului oricărui cerc provoacă întotdeauna mărirea diametrului lui cu aceeaşi lungime.

Cu toată puterea lor de convingere, acest exemplu şi altele asemănătoare nu pot justifica o interdicţie generală de a folosi logica, intuiţia, raţiunea umană în cercetările ştiinţifice. Dimpotrivă, acestea sînt instrumente fine şi indispensabile ale cunoaşterii ştiinţifice. Rămîne doar să amintim că şi lor li se aplică regula: „Ai încredere, dar verifică". Rezultatele fiecărei concluzii trebuie verificate cu grijă prin experienţe. Căci deseori pasul următor poate fi făcut nu numai într-o direcţie greşită, ci plecînd chiar de la o poziţie eronată.

Cîţi învăţaţi n-au fost îngroziţi la ideea că Pămîntul este sferic! Căci, dacă admiteau o clipă măcar că Pămîntul are forma unei bile, ce se întîmpla cu oamenii care trăiau la antipod, acolo unde Soarele răsărea cînd apunea la ei? Săracii de ei, erau obligaţi să meargă cu capul în jos! Dar nu, aşa ceva era cu neputinţă!

Această concluzie i s-a părut incontestabilă pînă şi Sfîntului Augustin, autoritate recunoscută a ştiinţei medievale. Poate că tocmai de aceea combaterea acestei ipoteze eretice nu a ocupat decît un loc foarte modest în cuprinzătoarea lui lucrare „Despre lumea lui Dumnezeu".

Să încercăm, însă, să privim şi noi lucrurile din punctul lui vedere. Ce este poziţia verticală? Aparent oricine înţelege ce este, fără să fie necesare explicaţii sau o definiţie. Stau vertical, adică cu capul în sus. Orice om al cărui cap este îndreptat în sus stă vertical şi susul se află în direcţia în care arată capul, adică de la Pămînt spre cer.

Tocmai acest „adică" era pentru Sfîntul Augustin semnul evident al identităţii dintre caracteristicile poziţiei verticale — noţiune care-i era clară în mod intuitiv şi nu avea nevoie de nici o definiţie. În realitate cuvîntul „adică" leagă aci două definiţii complet independente şi chiar contradictorii ale poziţiei verticale. Intuiţia, experienţa cotidiană, cîştigată în relaţiile cu oameni nu prea îndepărtaţi în spaţiu, au unit treptat aceste definiţii independente într-o noţiune după toate aparenţele unitară şi completă. Pentru a rezolva problema antipozilor, trebuie să recunoaştem fisura, să separăm definiţiile şi să alegem una din ele. Dacă o alegem pe a doua ajungem la definiţia general recunoscută astăzi a poziţiei verticale. Locuitorii Franţei şi ai Noii Zeelande au capetele îndreptate în sensuri diferite; totuşi şi unii şi ceilalţi stau cu capul în sus, căci capetele lor sînt mai depărtate de Pămînt decît picioarele lor.

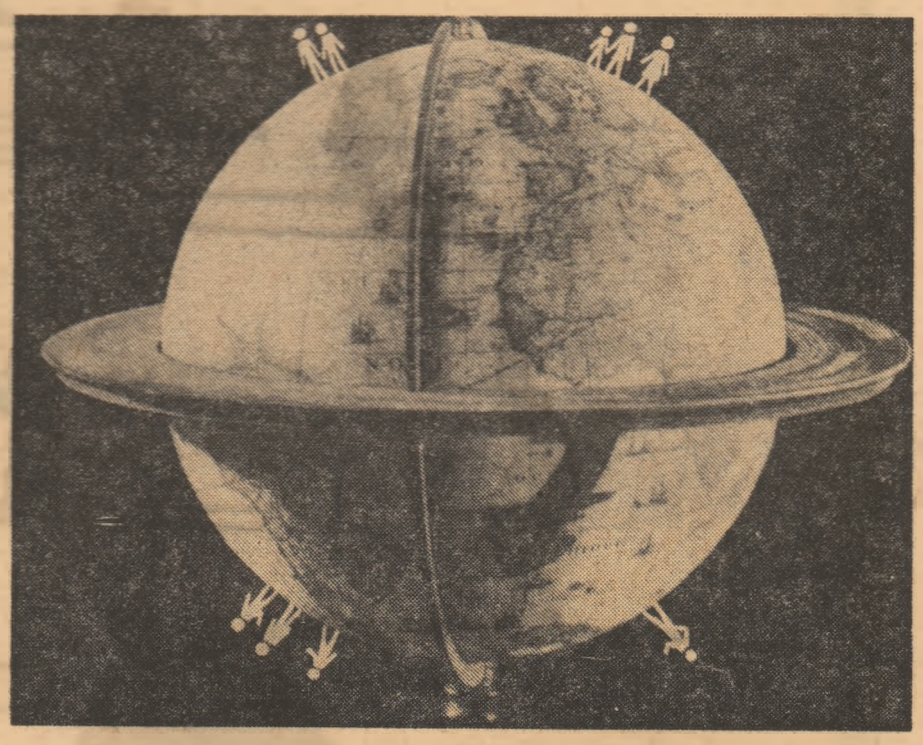

Şi totuşi stăm cu toţii cu picioarele pe pămînt

Ce nu remarcase gîndacul

Se spune că, la 9 ani, fiul lui Einstein l-a întrebat pe celebrul său tată: „Tată, de fapt de ce eşti tu atît de celebru? Ce ai făcut?" Întrebarea fiului său l-a luat prin surprindere pe marele savant, care s-a gîndit puţin şi apoi a răspuns printr-o alegorie: „Un gîndac orb care se cţărăre pe o cracă încovoiată nu-şi dă seama că creanga este curbată. Eu am avut norocul să observ ceea ce nu remarcase gîndacul".

Dacă fiul său ar fi fost puţin mai mare şi ar fi avut unele cunoştinţe de fizică, probabil că Einstein i-ar fi povestit cum a reuşit, în pofida opoziţiei multora, să distrugă imagini vechi şi nesatisfăcătoare, care pînă la el păruseră unitare, indivizibile şi incontestabile.

Căile gîndirii umane şi ale opiniei publice sînt uneori ascunse şi paradoxale. Teoria relativităţii trecea cîndva drept cel mai mare paradox al fizicii, în timp ce astăzi orice student în fizică enunţă pe nerăsuflate principiile ei de bază. Mai mult, în zilele noastre orice contravine teoriei relativităţii pare să fie un paradox.

A sosit însă timpul să ne întoarcem de unde am pornit, şi anume la întrebarea: „Putem avea încredere în ştiinţă dacă ea este împănată cu paradoxuri ca un cozonac cu stafide?"

Răspunsul este, fără îndoială, afirmativ. Căci, după cum am văzut, cele mai complicate paradoxuri nu sînt un semn de slăbiciune a ştiinţei, ci o dovadă a multiplelor ei posibilităţi. Ele vestesc înflorirea ştiinţei. Paradoxurile sînt farurile cercetării ştiinţifice, căci indică direcţia de urmat.

Atît timp cît vor exista paradoxuri, atît timp cît oamenii de ştiinţă vor căuta să soluţioneze conflictele dintre teoriile învechite şi practică, fiind convinşi că, mai devreme sau mai tîrziu, orice paradox va fi explicat de o nouă teorie, mai puternică, putem crede în ştiinţă, ale cărei forţe vitale nu vor seca.

Un cercetător care studiază o problemă concretă şi cu această ocazie pătrunde pînă în adîncurile fenomenului, poate şi trebuie să se oprească într-un anumit punct optim. Dar pentru ştiinţă în totalitatea ei nu există un astfel de punct, căci drumul ei nu este o linie de autobuz cu o staţie terminus. Gîndirea creatoare a omului tinde neîncetat spre o cunoaştere cît mai vastă şi mai temeinică a naturii înconjurătoare. Pe această cale apar în mod inevitabil dificultăţi temporare şi întreruperi, adică paradoxuri. Aşa a fost şi aşa va fi şi de aci înainte. Louis de Broglie avea dreptate cînd spunea: „Fiecare succes al cunoaşterii ridică mai multe probleme decît rezolvă".

documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar documentar

Un instrument valoros

In zilele de 18-22 ianuarie 1972 s-au desfăşurat la Bucureşti convorbirile în vederea semnării planului de colaborare pe anul 1972 între Asociaţia română pentru legături de prietenie cu Uniunea Sovietică şi Uniunea asociaţiilor sovietice de prietenie şi legături culturale cu străinătatea şi Asociaţia de prietenie sovieto-română.

Semnarea acestui document reprezintă un nou moment important în dezvoltarea colaborării frăţeşti şi prieteniei neclintite dintre poporul român şi popoarele Uniunii Sovietice.

Angajat într-o uriaşă activitate de construcţie a României socialiste, poporul român preţuieşte în mod deosebit prietenia şi colaborarea frăţească cu popoarele Uniunii Sovietice, de care se simte legat prin firele unor vechi şi trainice tradiţii de luptă comună — strîns împletite cu cele mai de seamă evenimente din viaţa lui.

Aspect de la semnarea planului de colaborare

Încă de la crearea sa, Partidul Comunist Român a luptat neabătut împotriva politicii reacţionare antisovietice promovată de clasele stăpînitoare. P.C.R. a organizat rezistenţa antifascistă din ţara noastră, lupta întregului popor împotriva cotropitorilor fascişti, a dictaturii antonesciene, pentru a pune capăt războiului cu Uniunea Sovietică şi a lupta pînă la victoria finală alături de armata sovietică.

În anii construcţiei socialiste, prietenia popoarelor român şi sovietic, cimentată de sîngele vărsat în comun, s-a ridicat pe un plan superior, dezvoltîndu-se într-un ritm mereu ascendent.

„In spiritul liniei politice tradiţionale a partidului nostru — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, în raportul prezentat la Congresul al X-lea **— vom acţiona şi în viitor pentru dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi colaborare multilaterală cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, aceasta constituind una din temeliile politicii externe a ţării noastre".**

Este cunoscută vechea zicătoare că „Prietenia se reazemă pe cunoştinţă", însăşi noţiunea de prietenie o include şi pe cea de cunoaştere. La cunoaşterea reciprocă a realităţilor Uniunii Sovietice şi României, Asociaţia română pentru legături de prietenie cu U.R.S.S. (A.R.L.U.S.) şi Uniunea asociaţiilor sovietice de prietenie şi relaţii culturale cu străinătatea şi Asociaţia de prietenie sovieto-română au adus şi aduc o contribuţie valoroasă.

Cu prilejul discuţiilor şi semnării Planului de activitate al celor două Asociaţii frăţeşti pe anul 1972 s-a constatat cu satisfacţie că planul de activitate pe 1971 a fost îndeplinit pe baza unor vaste acţiuni. O contribuţie la acţiunea de largă informare a oamenilor muncii din România şi Uniunea Sovietică despre realizările dobîndite în edificarea socialismului şi respectiv comunismului au adus multiplele şi valoroasele acţiuni politice şi culturale de masă înfăptuite de organizaţiile frăţeşti în cadrul aniversării semicentenarului Partidului Comunist Român, a 27-a aniversare a eliberării României de sub jugul fascist, a 23-a aniversare a primului Tratat de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre România şi Uniunea Sovietică, a 54-a aniversare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, a 24-a aniversare a proclamării României ca republică, întîmpinarea Congresului al XXIV-lea al P.C.U.S. etc.

Planul pe 1972 are unele caracteristici noi.

În primul rînd, stabileşte un număr mai mare de acţiuni şi manifestări. Un alt element superior îl constituie varietatea acestor acţiuni şi manifestări şi cuprinderea tuturor domeniilor de activitate. Apreciem că şi conţinutul întregii activităţi a organizaţiilor frăţeşti semnatare stabilite în plan pentru anul 1972 este de un nivel superior şi de o mai mare eficienţă.

Astfel, planul prevede un schimb de 11 delegaţii şi grupe de turişti, fiecare dintr-o categorie specifică de muncă. Sînt prevăzute mai multe acţiuni cultural-politice de masă care vor fi organizate la Casele prieteniei, case de cultură, cluburi şi cămine culturale (conferinţe, simpozioane, seri culturale, vizionări de filme, expoziţii) în vederea cunoaşterii reciproce a succeselor obţinute de poporul român în construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, potrivit programului Congresului X al Partidului Comunist Român şi de popoarele U.R.S.S. în îndeplinirea programului elaborat de Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S.

Aceste acţiuni vor cuprinde toate laturile vieţii celor două popoare. Asociaţiile frăţeşti se vor ajuta reciproc în organizarea acestor acţiuni trimiţînd materiale documentare scrise, expoziţii, fotografii, filme.

O acţiune deosebită înscrisă în plan o constituie Săptămîna dezvoltării ştiinţei şi tehnicii în U.R.S.S. şi în R.S. România.

Se vor organiza manifestări legate de date calendaristice importante ale U.R.S.S. şi Republicii Socialiste România.

Planuri speciale vor fi elaborate pentru aniversarea semicentenarului creării U.R.S.S. şi a 25 de ani de la proclamarea României ca republică, în afară de planurile speciale elaborate în fiecare an pentru aniversarea Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie şi a zilei eliberării României de sub jugul fascist, 23 August.

Schimburile de materiale cuprinse în plan prevăd atît o lărgire cantitativă, cît şi ca variaţie şi calitate. De asemenea, planul mai prevede participarea organizaţiilor frăţeşti la acţiunile prevăzute în acordurile de colaborare culturală şi ştiinţifică dintre U.R.S.S. şi R.S. România.

Prevederile planului pe 1972 constituie contribuţii preţioase pentru întărirea mai departe a cunoaşterii reciproce, colaborării şi prieteniei frăţeşti dintre popoarele Uniunii Sovietice şi Republicii Socialiste România.

Mihail Roşianu
Preşedintele Consiliului General A.R.L.U.S.

CONSTRUCŢII NAVALE

14 nave intr-o navă

Traulerele şi seinerele sînt, se ştie, nave speciale pentru pescuitul marin. Ele pierd însă mult timp cu drumul pînă la destinaţie, mai cu seamă dacă punctul terminus al călătoriei este zona apelor tropicale. De aceea, în ultimul timp flotele pescăreşti au început să fie dotate cu baze de pescuit. Aceste nave au o capacitate mult mai mare decît traulerele şi, în afară de pescuit, mai îndeplinesc o sumedenie de alte funcţii.

Noua navă-bază sovietică „Vostok", care va părăsi în scurt timp cheiurile Nevei plecînd în prima ei cursă, poate dezvolta, la un deplasament de 43 400 de tone, o viteză de 20 de noduri şi prelucra în 24 de ore pînă la 300 tone de materie primă, adică de două ori mai mult decît cele mai mari nave de acest tip. Atelierele ei vor putea produce, în acelaşi interval de timp, 150 000 cutii cu conserve, 180 tone de peşte congelat, cîteva tone de făină de peşte furajeră şi grăsimi tehnice. Toate procesele de prelucrare a peştelui sînt mecanizate şi automatizate.

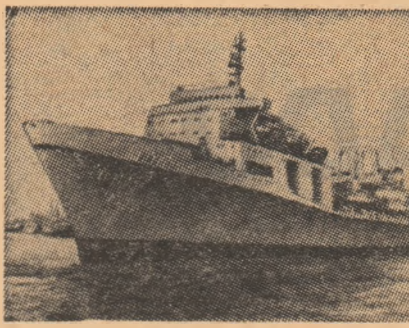

Noua navă-bază „Vostok"

Cei 600 de marinari, ingineri, tehnicieni şi muncitori de diverse specialităţi care vor lucra la bordul lui „Vostok" vor beneficia de cabine confortabile, cu 1 şi 2 locuri, cu lumină de zi şi duş. De asemenea vor avea la dispoziţie o sală de cinema şi concerte, saloane elegante, o bibliotecă, un bazin de înot cu solariu, un teren de sport etc. Instalaţii moderne de aer condiţionat vor menţine în toate încăperile o atmosferă plăcută. Apa potabilă necesară va fi asigurată de două instalaţii de desalinizare, cu o capacitate de 480 de tone.

Calele navei vor putea înmagazina circa 13 000 tone de încărcătură. În sfîrşit, „Vostok" va lua la bord alte 14 nave mici, de cîte 60 de tone; o dată ajunse la destinaţie, ele se vor îndeletnici cu pescuitul de sardele, scrumbii, stavrizi etc. Corpul micilor nave de pescuit este din materiale sintetice uşoare şi rezistente la coroziunea care, în zonele tropicale, distruge foarte repede alte materiale. Un dispozitiv puternic le manevrează cu uşurinţă în sus şi în jos. Pe una din punţile lui „Vostok" se află un hangar pentru cele două elicoptere cu care este înzestrată baza, în vederea detectării bancurilor de peşti.

Şi pentru a avea o imagine cît mai completă asupra modernei baze de pescuit „Vostok", să mai adăugăm dimensiunile ei şi principiile de navigaţie. Lungimea 224 metri, lăţimea — 28 metri, înălţimea — 40 de metri. Înzestrată cu cele mai moderne dispozitive de comandă, „Vostok" se poate deplasa atît înainte şi înapoi, cît şi lateral. În felul acesta, nava poate fi manevrată şi în porturi mici. Aparatele de radiolocaţie de la bordul ei permit o deplasare fără dificultăţi în nopţile întunecoase.

Noua navă-amiral a flotei pescăreşti sovietice va putea pescui în apele oceanelor Atlantic, Indian şi Pacific fără a trebui să-şi completeze în această perioadă rezervele de combustibil şi să-şi descarce producţia. Numai „Vostok" se poate mîndri astăzi cu o asemenea autonomie în navigaţie. „Muşchii" celor două instalaţii de turbine ale bazei plutitoare au o forţă de 26 000 de cai.

CE SE DISCUTĂ

Depistarea falsurilor alimentare

Fraudele tot mai frecvente depistate în ultimii ani în vestul Europei în fabricarea unor produse alimentare au provocat legitima îngrijorare a publicului consumator şi reacţia autorităţilor de resort. După cum se anunţă, aceste fraude vor putea fi depistate de acum înainte graţie unui aparat despre care deocamdată se cunosc, însă mai ales dimensiunile: doi metri înălţime, 90 centimetri lăţime şi 40 de centimetri grosime. Este vorba totuşi, se pare, pe de o parte de nişte contori de impulsuri atomice, iar pe de altă parte de un calculator electronic. I.S.A. — cum se numeşte aparatul — pare că e infailibil în a detecta uleiul de măsline fabricat... din oase şi alte materii prime suspecte, prezenţa şi numărul ouălor utilizate la producerea pastelor făinoase, ingredientele adăugate la prepararea brînzeturilor sau prăjiturilor etc.

În douăzeci de minute I.S.A. poate analiza simultan pînă la 420 de mostre alimentare, stabilindu-le fişele respective.

Analizele chimice obişnuite reclamă mult mai mult timp şi nu pun totdeauna în evidenţă fraudele cu toată certitudinea. Pînă acum cîtva timp era, de pildă, absolut imposibil de a preciza cu toată siguranţa anul de fabricaţie al unui vin. Singura garanţie era aceea oferită de eticheta lipită de producător. Or, I.S.A. a dovedit, după cît se spune, că de acum nu se va mai putea trişa cu data de origine a unui vin. De altfel, cum aparatul poate analiza orice produs organic gama fraudelor pe care le poate dezvălui e practic nelimitată şi merge de la tratarea chimică a cafelei, spre a-i da o înfăţişare mai aspectuoasă, pînă la vîrsta exactă a unei piese vechi de mobilier clasată abuziv într-un secol pe care nu l-a cunoscut.

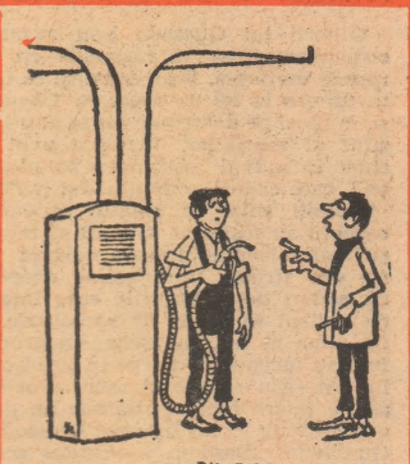

— Plină !

TELECOMUNICAŢII

Fel de fel de telefoane

În ultimul timp, clasicele aparate telefonice cu care ne-am obişnuit de atîţia ani au început să sufere modificări esenţiale, care făgăduiesc să revoluţioneze acest instrument de comunicare, atît de necesar omului modern.

În Uniunea Sovietică, de pildă, a fost pus la punct un aparat care... lasă mîinile libere! După ce aparatul lansează apelul, receptorul este ridicat din furcă şi plasat în nişa unei cutii. Mîinile nemai fiind ocupate de receptor, abonatul le poate folosi pentru a scrie sau căuta un document în sertarele biroului, conversînd totuşi normal. Cutia, acest nou apedince al aparatului telefonic, este un amplificator realizat din tranzistori de foarte mici dimensiuni. „Ecou", cum a fost numit, receptează vibraţiile cîmpului magnetic al receptorului (vocea apelantului) şi le transformă în semnale electrice care sînt apoi amplificate şi reproduse de un megafon miniatural.

O altă invenţie adusă telefonului este un sistem care va permite formarea orală a numerelor. Sistemul — foarte simplu — este alcătuit din circuite integrate şi transformă undele sonore ale vocii în impulsuri electrice care deschid sau închid nişte întrerupători electronici. Aceştia obţin tonul, formează numărul şi, la urmă, întrerup legătura.

Interesante şi foarte practice sînt şi posturile cu claviatură şi cele dotate cu receptor reglabil. La cele dintîi, tradiţionalul cadran circular este înlocuit de clape. Sistemul, a cărui idee nu e chiar atît de nouă, dar care abia acum a fost transpus în practică, are avantajul formării foarte rapide a numărului de apel şi reducerii la maximum a erorilor.

Receptorul reglabil se prezintă sub forma clasică, dar în zona unde de obicei este apucat de degete comportă un mic disc, care permite reglarea instantanee şi după voie a nivelului de forţă a recepţiei telefonice. În acelaşi timp, partea de montaj a receptorului destinată emisiei este dotată cu capsule tranzistorizate, nereglabile, dar care sînt astfel concepute, încît oferă o claritate a vocii mult superioară faţă de aceea obţinută în aparatele clasice.

ULTIMUL ELDORADO

(II)

Guatavita, omul care se pudra cu praf de aur

Ofițerii lui Quesada l-au rugat pe comandantul lor să răspundă cît mai repede invitației. Erau convinși că Guatavita era la fel de bogat ca Tisquesus și, în plus, pe domeniile lui se afla lacul sfînt al muiskilor. Vizita a avut loc chiar în ajunul „sărbătorii recunoștinței", care cădea la sfîrșitul lui iunie.

Primiți chiar în palatul căpeteniei, oaspeții au fost apoi invitați să meargă pe malul lacului. Imensa oglindă azurie era strînsă între coline acoperite cu păduri dese. Malurile erau întesate de indieni în haine de sărbătoare. La un semn al lui Guatavita, un grup de fete au început să alerge în jurul lacului. Alergau repede și ușor. „Pot oare aceste tinere făpturi străbate un drum atît de lung ?" l-a întrebat Quesada pe Guatavita. „Desigur, a răspuns acesta. Învață această artă din fragedă copilărie. Pentru zeii noștri nu există distracție mai plăcută decît fuga lor însuflețită de dorința de a egala în repeziciune vulturul și cerbul". În cele din urmă o fată s-a apropiat de poalele colinei unde se afla Guatavita înconjurat de suita lui și de spanioli. Învingătoarea a fost primită cu strigăte de entuziasm. Însuși Guatavita a ridicat-o de la picioarele lui și i-a acoperit umerii cu o mantie superbă.

Între timp pe oglinda lacului s-au ivit două plute ușoare. Însoțit de cîștigătoarea întrecerii, Guatavita s-a îndreptat și el spre mal, unde-l aștepta o plută de balsa. Apoi a urmat un lucru care i-a făcut pe spanioli să încremenească de uimire. Căpetenia indiană și fata au urcat pe plută și, numaidecît, la picioarele lor au apărut o sumedenie de podoabe de aur, brățări, coliere. După care s-a ivit și un vas mare cu aur, în care sclipea ceva nespus de frumos.

— Jur pe Isus că sînt smaralde ! a exclamat un spaniol.

Pluta s-a desprins de mal și a pornit spre mijlocul apei. Din clipa aceea s-a lăsat o liniște desăvîrșită. Sutele de indieni au căzut în genunchi, iar Guatavita a înălțat mîinile spre cer și a început să vorbească. După ce a terminat ce avea de spus, a luat în mînă vasul cu smaralde. Nepuțîndu-și stăpîni emoția, spaniolii au sărit în picioare și au sfîșiat cu strigătele lor tăcerea, căci Guatavita a zvîrlit în apă pietrele prețioase și aurul. Apoi și-a scos coroana de pe cap și a aruncat-o și pe ea în lac. Strînși în jurul lui Quesada, spaniolii cereau acestuia să pună capăt „nelegiuirii". Numai cu mare greutate a izbutit Quesada să-și potolească soldații. Cînd Guatavita a revenit pe țărm, Quesada și ofițerii lui s-au apropiat de el și l-au întrebat :

— De ce ai zvîrlit în lac atîtea bogății ?

— Ca să mulțumesc zeilor pentru că s-au milostivit de noi și ne-au arătat care este fata cea mai iute de picior și, deci, cea mai sfîntă. De acum înainte ea va sluji chiar în templul Soarelui.

— Și e adevărat că-ți presari praf de aur pe trup și apoi te scalzi în apele lacului ? a mai vrut să știe Quesada.

— Asta se întîmplă numai o singură dată în viața cîrmuitorilor din seminția vulturului, i-a răspuns Guatavita.

Spaniolii nu mai voiau acum în ruptul capului să părăsească lacul care ascundea bogății fabuloase. Și au acceptat să plece de acolo abia într-un tîrziu, cînd comandantul lor le-a făgăduit că aveau să se înapoieze spre a scoate la lumină neprețuitele giuvaeruri.

Luîndu-și rămas bun de la Guatavita, detașamentul a pornit spre răsărit. După cîteva săptămîni, un ofițer trimis în recunoaștere a adus cu el un indian ciudat ; din relatările acestuia spaniolii au aflat că se găseau de aproape două luni pe teritoriul nordic al muiskilor, a cărui căpetenie era nespus de bogată. Drept care au sărit imediat în șa și, pînă la asfințit, au ajuns la porțile orașului Hunsa, capitala indienilor. Ceea ce au văzut în piața centrală a orașului le-a tăiat răsuflarea. În ultimele raze ale soarelui luceau scuturi, plăci de forme neobișnuite și figurine — toate de aur — care reprezentau șoimi, șerpi și alte păsări și animale pe care ei nu le cunoșteau. Atîrnau la ușile și ferestrele caselor, conferind orașului un aspect aproape fantastic. În fața lor se afla palatul căpeteniei indiene, împodobit într-adevăr regește și păzit de niște războinici înarmați pînă-n dinți.

În clipa aceea Quesada a uitat de „lecțiile de bună purtare" pe care le dăduse ostașilor lui înainte cu trei luni și a dovedit că era un conchistador pînă în măduva oaselor. L-a luat prizonier pe conducătorul indienilor și a început să prade.

La sfîrșitul lui iunie 1538, fostul judecător spaniol a hotărît să împartă ceea ce jefuise. A cincea parte din pradă a revenit, conform obiceiului, regelui Carol I al Spaniei : [illegible] monede din aur pur, 7 257 monede de aur de proastă calitate, [illegible] de lingouri de aur și argint și 365 de smaralde.

În august 1538 a fost pusă piatra de temelie a capitalei și pămîntul indienilor a trecut în posesia coroanei spaniole. În pitoreasca așezare Teusaquillo, unde înainte fusese reședința de vară a cîrmuitorului indienilor, s-a adunat întreg detașamentul lui Quesada. Acesta a curățat de iarbă un petec de pămînt și a rostit : „În numele celui mai destoinic rege, Carol I, iau în stăpînire acest pămînt". Apoi a arătat unde să fie construite douăsprezece case, iar în mijlocul lor o catedrală. Noul oraș a fost botezat Santa Fé de Bogota, iar țara — Noul Regat Granada, sau simplu : Noua Granadă...

Acum Quesada se putea înapoia în Spania spre a aduce la cunoștința regelui descoperirea pe care o făcuse și a oferi și altor conchistadori posibilitatea de a continua jaful, întrucît noua colonie spaniolă era foarte bogată.

După unsprezece ani

Quesada s-a întors în Noua Granada abia după 11 ani. Între timp, la Santa Fé de Bogota străzile fuseseră pavate și se construiseră case de piatră cu etaj și balcoane de lemn. Catedrala fusese și ea îmbrăcată în piatră. Iar în jurul Bogotei se înălțaseră mănăstiri și biserici.

Dar unde erau zgomotoșii băștinași pitoresc îmbrăcați ?

Quesada a ordonat să se facă un recensămînt al indienilor și rezultatele l-au uluit. În numai 11 ani muiskii ajunseseră în pragul dispariției.

Transportarea argintului extras din minele de la Potosi. Desen publicat în 1602.

Cu 11 ani înainte, imediat după plecarea lui Quesada, fuseseră uciși sute de indieni. Cel dintîi murise Akiminsake — o tînără căpetenie a indienilor. În toamna lui 1539, el se pregătea de nuntă. Frumoasa Kuhumina, aleasă de marele preot dintre fetele de vază, urma să-i devină soție. La nuntă veniseră mulți indieni din cele mai de seamă familii. Toți aduseseră daruri bogate. Dar un spaniol lansase zvonul că nunta tinerei căpetenii era numai un mijloc de camuflare a unui complot armat. Încît nici Akiminsake, nici frumoasa Kuhumina, nici oaspeții de seamă n-au apucat să guste din băutura de nuntă, spumoasa „sapkua" ; au fost cu toții arestați de spanioli. Akiminsake a fost supus la cazne ca să mărturisească că pusese la cale un complot. Dar tînărul n-a rostit nici un cuvînt și a doua zi dimineața a fost decapitat, împreună cu alți indieni, în piața centrală a orașului. Darurile de nuntă destinate mirilor au fost împărțite soldaților care „s-au distins" în acest măcel.

Moartea tinerei căpetenii a zguduit țara. Indienii i-au furat capul și l-au purtat, chemînd la răscoală, prin toate triburile. Noii conducători, aleși în secret, au făcut schimb de coroane în semn de unire împotriva cotropitorilor. Și în toamna lui 1539 muiskii au adunat o armată de 20 000 de războinici. Toți șefii de triburi urmau să ucidă în aceeași zi — aleasă de șamani — pe seniorul spaniol sub a cărui stăpînire se aflau. Din păcate, însă, indienii n-au putut păstra secretul asupra răscoalei. Și, spre a preveni pericolul, spaniolii au hotărît să ucidă pe toți indienii de seamă ; pămîntul muiskilor a fost deci din nou trecut prin foc și sabie. Indienii s-au apărat cu disperare. În cursul represaliilor au murit nobili și săraci. Populația s-a ascuns în adăposturi aflate printre stînci inaccesibile. Nici amenințările, nici vorba bună, desigur perfidă, nu i-au putut convinge pe indieni să iasă din ascunzătorile lor. Încît spaniolii au hotărît să-i învingă prin înfometare. Și au izbutit. Foametea a declanșat sinuciderea în masă a bătrînilor, femeilor și copiilor. Puținii supraviețuitori s-au retras spre răsărit, în selva nepopulată.

La sfîrșitul lui 1540, în Noua Granadă s-a înstăpînit în sfîrșit liniștea. Dar era o liniște de mormînt. Poporul care își spunea „oameni" fusese transformat în sclavi.

Epilog lîngă lacul cu smaralde

În 1781, în așezările din preajma Bogotei s-a răspîndit vestea că Ambrozio Pisco, un urmaș direct al vechilor cîrmuitori indieni, forma detașamente înarmate. În scurt timp Pisco, conducătorul răsculaților, s-a declarat rege al Bogotei și i-a chemat pe indieni să lupte împotriva birurilor înrobitoare, a asupririi funcționarilor spanioli și a proprietarilor de pămînt. Dar lipsa de organizare și de arme a făcut ca inițiativa să treacă repede de partea spaniolilor. Mai mult, ipocrite, autoritățile locale au făgăduit răsculaților că le vor satisface toate revendicările, încît țăranii s-au înapoiat la casele lor. Dar, cum s-a întîmplat de obicei în istorie, asupritorii nu și-au ținut făgăduiala.

Lacurile sacre ale indienilor au rămas totuși mai departe intangibile ; nimeni nu pescuia în ele și nu rupea nici o crenguță sau fir de trestie de pe maluri. La un moment dat, însă, liniștea lor a fost tulburată de oameni, mai exact de spanioli care nu aveau liniște din pricina comorilor ascunse în apele lacurilor. Cel mai mult îi atrăgea lacul sfînt Guatavita, unde se petreceau odinioară ceremoniile scăldatului. Locuitorii Bogotei înființaseră de altfel încă în 1625 o primă asociere pentru secarea lacului. Apoi s-au făcut multe alte tentative de recuperare a aurului din lacul muiskilor. Cea mai importantă a avut loc în 1912, cînd firma engleză „Contractor Limited" a investit 150 000 de dolari în vederea achiziționării unor puternice pompe cu aburi pentru evacuarea apei.

În scurt timp, șuvoaie albăstrui de apă au început să se scurgă cu zgomot în vale. După trei săptămîni de muncă încordată, nivelul lacului a scăzut cu 12 metri. Deși în mod obișnuit lacul avea 40 metri adîncime, acum, din cauza sezonului secetos, căci era în plină vară, apa se apropia de fund. Curînd s-a ivit un amestec de mîl și vegetație negru-verzui. Sosise clipa mult așteptată a operației : scoaterea binecuvîntatului mîl și extragerea din el a nestematelor. Și într-adevăr, chiar cele dintîi coșuri au adus la suprafață obiecte mult rîvnite : statuete de aur și smaralde mici.

Dar tot atunci s-a produs și ireparabilul. Încălzit puternic de razele toride ale soarelui, stratul gros de mîl a început să se solidifice și după cîteva zile s-a preschimbat într-o masă tare ca betonul, care n-a putut fi perforată. Iar după cîtva timp a început sezonul ploios și lacul s-a umplut din nou cu apă.

Indienii din preajma lacului n-au fost însă de fel mirați de întîmplare. Din punctul lor de vedere nici nu se putea altfel. Zeița lacului își apăra doar cu strășnicie împărăția...

S. Sozina

TEATRU

Invitație la „Balul absolvenților"

În ciuda titlului de matineu pentru tineret și școlari, „Balul absolvenților" este o comedie dramatică (cum ar spune René Clair) pentru adulți, o piesă mai curînd amară, deși în sală se rîde des (și uneori inoportun, cînd replicile sînt ascultate la suprafață).

Autorul ei, Viktor Rozov, a fost pînă acum interesat aproape exclusiv de tema tinereții, de frumoasa, atrăgătoarea, spectaculoasa vîrstă a tuturor începuturilor, a intrării (cu stîngul sau cu dreptul) în viață. Despre și pentru tineri a scris „Prietenii ei", „Într-un ceas bun", „În căutarea bucuriei" și, într-o oarecare măsură, chiar „Veșnic vii" — piesă devenită celebră mai ales după ce a fost adaptată și ecranizată sub titlul „Zboară cocorii". Cu „Balul absolvenților" Rozov comite prima lui infidelitate, dar și aceasta parțială: el părăsește doar tema, nu și eroii. Pe aceștia îi caută prin toată țara, ca să-i adune, după un pătrar de secol, la jubileul unei școli moscovite, să-i confrunte și să afle — el și ei deopotrivă — dacă ceasul în care au pornit la drum a fost cu adevărat bun, dacă și-au găsit bucuria și „cum și-au condus luntrea prin viață".

Excelentă temă de meditație, de dezbatere etică: foștii colegi de școală față în față după mulți ani de despărțire! Cu ce bilanț se prezintă? Cîți s-au realizat ? Cine n-a rezistat? Ce „premianți" a scos viața, alții decît aceia de la școală? Atîtea întrebări care pot face ca astfel de întîlniri, chiar urmate de petrecere, să fie și să nu fie vesele.

„Balul absolvenților" este, de fapt, un examen moral pe care foștii colegi îl dau între ei, atribuindu-și note singuri, fără concursul profesorilor. Ei nu se mulțumesc cu restabilirea ierarhiei școlare, dar nici nu o acceptă pe aceea a aparențelor, a „premianților vieții", ci fixează una nouă, în care singurul criteriu valabil este cel moral. Așa se face că un temut critic literar și doctor în filologie capătă numai nota 8, pentru că nu știe să respingă întotdeauna tentația arivismului, iar unei modeste funcționare de poștă i se acordă un 10 unanim.

Ideea lui Rozov este frumoasă și dreaptă. El vrea să spună că un om onest este prin acest simplu fapt un om realizat, că numai cine e cinstit, consecvent cu sine însuși, cine respinge compromisurile, poate fi o personalitate reală. „Balul absolvenților" pledează pentru prețuirea adevăratei valori umane, care nu întodeauna este egală cu valoarea „oficială", consacrată pe plan social.

Teatrul Mic din București a înscris această piesă — punctată cu multă melancolie, dar și cu umor și cu accentele viguroase ale observației realiste — în repertoriul actualei stagiuni. Pornind de la virtuțile ei cinematografice, regizorul D. D. Neleanu a montat-o într-un ritm alert, de film, bine susținut în special în prima parte, care se pretează la o desfășurare rapidă. Secvențele acestei prime părți alcătuiesc un caleidoscop de tipuri umane admirabil creionate de actorii Boris Ciornei (profund emoționant), Vali Cios, Jeana Gorea (amîndouă luate parcă direct din viață), Doina Tuțescu, Elena Pop, Andrei Codarcea, Arcadie Donos, Stamate Popescu. Unele dintre aceste portrete le vom regăsi — îmbogățite — în partea a doua, la balul propriu-zis, cînd vom cunoaște și alți absolvenți din promoția 1941 : pe șeful ei incontestabil, chiar dacă rămas în umbra celebrității, enigmaticul fermecătorul Serghei Usov (un Constantin Codrescu răscolitor, într-un personaj compus din căldura și lumina omeniei), pe jovialul responsabil de magazin (Ion Cosma, într-o savuroasă creație), pe profesorul universitar demagog (Tudorel Popa), pe dascălul onest (Constantin Dinescu). „Generația copiilor" este reprezentată de Nicolae Pomoje, (într-un rol pitoresc, jucat cu dezinvoltură), de M. Dinvale, de Doina Șerban.

Muzica, inspirat aleasă de Alla Baianova, potențează atmosfera tomnatică a spectacolului. Cîntecul inimii care nu vrea să se dea bătută atinge efectul scontat. Constantin Codrescu ne picură cu el în suflet o „dureros de dulce" nostalgie.

Iulia Scutaru

Doina Șerban și M. Dinvale, reprezintă cea mai tînără dintre promoțiile prezente la „Balul absolvenților"

CONFESIUNI LA A 50-A ANIVERSARE

Veghea și visurile unui clovn

După ce am terminat școala, am hotărît că am să mă fac regizor. Dar în anul respectiv nu s-au organizat cursuri de regie și curînd am fost luat la armată. Cînd să mă eliberez a început războiul cu Germania hitleristă și, în loc să mă duc acasă, m-am dus direct pe front. Am ajuns pînă la gradul de sergent. În clipele libere ne distram și noi cum puteam făcînd haz de necaz. Dar într-o zi m-a chemat comisarul regimentului și mi-a spus : „Nikulin, ești dat dracului, decît să te tot ții de șotii, mai bine ai face o treabă ca lumea ! Organizează un cerc de artiști amatori". Ordinul e ordin, așa că am și pornit în căutarea artiștilor. Amatori s-au găsit cu duiumul, iar eu m-am trezit mai mare peste ei. O făceam și pe regizorul, și pe scenaristul, și pe interpretul — în special îmi plăcea să fiu clovn. Aveam atîta succes, încît atunci cînd, după război, m-am prezentat la admitere la Institutul de cinematografie, nu m-am îndoit nici o clipă că voi reuși. Dar eram o mie de candidați și numai douăzeci de locuri și n-am reușit — nici acolo și nici la alte trei institute de teatru. Urmărit de atîta ghinion, am ajuns într-o bună zi să fiu chemat la miliție și chestionat de ce n-am nici o ocupație. După ce am explicat, mi s-a propus să intru la școala de milițieni. Și probabil că m-aș fi înscris dacă n-aș fi citit întîmplător un anunț că se deschide un studiou experimental de clovni pe lîngă Circul din Moscova. Deși cu o experiență amară în spate, m-am prezentat, și în fine, am fost unul dintre cei optsprezece fericiți admiși.

După aceea m-a descoperit cinematograful. Am început prin a refuza să joc în filmul „Fata cu ghitara", dar soția mea a aranjat la studiou fără să știu și, pus în fața faptului împlinit, a trebuit să accept. Mi-am ales mica scenă cu pirotehnicianul și cînd am apărut pe platou cu o hăinuță strîmtă și o valijoară ponosită în mînă, Mihail Jarov a izbucnit în hohote de rîs. „Cine mai e și ăsta ?" a întrebat. „Pirotehnicianul" — i-a răspuns nu știu cine. „Exact așa mi-l închipuiam !" După acest debut, filmele s-au ținut lanț. Jucam mai ales roluri de bețivi. Prima idee despre popularitatea mea mi-am făcut-o într-o zi cînd doi inși nu chiar treji s-au ținut scai de mine să bem un păhărel împreună. Apoi m-am „reprofilat" pe roluri de pungaș. De aceea, cînd regizorul Tumanov mi-a propus rolul principal din „Aport, Muhtar !", nici n-am vrut să aud. „Cum să o fac pe milițianul, cînd spectatorii mă cunosc ca pungaș ?!" În cele din urmă m-am dat bătut și... am cîștigat. Pot face această afirmație, deoarece în filmul, următor, „Cînd copacii erau mari", regizorul Lev Kulidjanov a mers și mai departe, distribuindu-mă într-un rol dramatic. Dar, curios, Lev Kulidjanov s-a gîndit la mine pentru rolul lui Kuzma Iordanov după ce m-a văzut la circ, fără să cunoască nici unul din filmele mele.

Apropo de circ : n-aș putea să-l părăsesc pentru nimic în lume. Circul este casa mea și cred că tot ce am realizat, o datorez în primul rînd circului. Cînd am început să lucrez în arenă foloseam o grimă foarte complicată, din care nu lipsea nici un accesoriu clovnesc tradițional. Dar într-o zi un acrobat mi-a spus : „Nikulin, ai și așa o mutră destul de tîmpită, ce-ți mai trebuie grimă ?" Omul glumea, dar mie mi-a dat o idee. Cu timpul am renunțat la toate atributele clovnești, păstrînd doar ghetele enorme. Treptat-treptat am înțeles că publicul modern nu poate fi făcut să rîdă cu una cu două, că îmbrăcămintea caraghioasă și peruca roșie, nu mai ajung. Că trebuie altceva. Poate de aceea cea mai mare teamă a mea este ca gluma să nu rămînă neînțeleasă. Odată mă grăbeam nu știu unde și am depășit viteza. Un milițian a observat și m-a oprit. M-am hotărît pe loc să-l îmbunez cu o glumă și i-am spus : „Mi s-a stricat frîna, mă grăbesc la atelier să o repar". „Bine, grăbește-te" — mi-a răspuns el fără urmă de zîmbet. M-am indispus mai rău decît dacă m-ar fi amendat. Nu degeaba cel mai cumplit coșmar al meu este cînd visez că fac toate gimbușlucurile în arenă, dar nimeni nu rîde. Probabil că așa visăm numai noi, clovnii... Deși simțul umorului nu strică nimănui.

Iuri Nikulin

— Te rog să nu te întreci cu gluma, era cît pe aci să-mi muști capul!

MUZICĂ

Un virtuoz despre el însuși

În ultimele zile ale anului trecut și în primele săptămîni din 1972, Sviatoslav Richter a efectuat primul său turneu de concerte în Republica Federală a Germaniei. Cu acest prilej, săptămînalul hamburghez „Der Spiegel",

— Există ceva care-mi place mai mult decît muzica : viața !

care-l definește pe Richter drept **„un interpret fără rival în generația sa"**, a luat marelui artist al claviaturii un amplu interviu, din care extragem cîteva pasaje :

SPIEGEL — Cum de nu v-ați mai prezentat pînă acum în fața melomanilor vest-germani ?

RICHTER — Știți, eu nu mă gîndesc niciodată unde voi cînta, ci numai ce voi cînta. Planificarea turneelor nu intră în preocupările mele. Detest să fiu încătușat de tot felul de proiecte. Îmi dau seama că sînt o persoană cam complicată. Dar idealul meu ar fi să pot hotărî în seara asta că mîine, la ora 12, voi concerta de pildă la Bonn sau în cine știe ce alt oraș de pe glob. Stabilirea cu ani înainte a datelor și locurilor unde am de cîntat îmi cam calcă pe nervi. În plus, nu folosesc niciodată avionul ca mijloc de transport : călătoresc numai cu trenul din țară în țară și de la oraș la oraș. Poate că de aceea dau mai puține concerte decît alți artiști. În 1971 am avut 44 de manifestări publice, dar mi s-a întîmplat să apar în fața publicului și de 120 de ori pe an.

S. — Cît de mare e repertoriul dv. ?

R. — Nu țin nici o contabilitate în această privință.

S. — Cîte concerte pentru pian și orchestră cunoașteți ?

R. — Patruzeci, cel puțin.

S. — Și cîte recitaluri ați putea da ?

R. — Tot vreo patruzeci. Intenționez acum să înregistrez tot repertoriul meu pe discuri, deși îmi vine foarte greu s-o fac întrucît în studio nu mă simt niciodată „în formă". Voi înregistra totuși circa 50 de discuri.

S. — Care sînt dirijorii dv. preferați?

R. — Nu am preferințe speciale. În ultima vreme am lucrat mult cu tînărul șef de orchestră italian Riccardo Muti. Am cîntat, de asemenea, o bună perioadă de vreme cu Lorin Maasel. Și desigur cu dirijorul sovietic Evgheni Mravinski, cel mai bun pe care-l avem noi în U.R.S.S.

S. — Există tineri compozitori care vă dedică operele lor ?

R. — După cum știți, Prokofiev a scris pentru mine o lucrare specială (e vorba de Sonata a VI-a, executată de Richter în premieră mondială, în 1941 — n. n.). Iar Prokofiev este în continuare cel mai tînăr compozitor, cel puțin în ceea ce mă privește pe mine.

Dar poate că cel mai semnificativ răspuns dat de Richter în cadrul interviul este cel privitor la lipsa lui de timp.

R. — Cîte odată omul vrea să facă și altceva decît muzica. Ca să fiu foarte sincer, există ceva care-mi place și mai mult decît muzica : viața.

PREVIZIUNI

Cum pot fi căutați extrateștrii?

Problema existenței civilizațiilor extraterestre a ieșit din cadrul literaturii științifico-fantastice, pentru a fi adoptată de știința propriu-zisă. Nu de mult, la Observatorul astrofizic de la Biurakan, în Armenia, a avut loc o reuniune de savanți sovietici și americani care au examinat posibilitatea existenței unor civilizații extraterestre și a modalităților de a lua contact cu ele.

Cercetările în acest domeniu — a remarcat prof. Gheorghi Petrovski — ar putea fi comparate cu activitatea unui judecător de instrucție, ce nu ajunge la adevăr dacă nu ia în considerare mai multe posibilități, pe care să le coroboreze cu faptele, ajungînd astfel la cea adevărată.

Nici în căutarea unor civilizații extraterestre nu se poate cerceta în general ceva, ci trebuie mai întîi definite semnele lor concrete, trebuie înțeles în ce se pot ele exprima și abia după aceea începute investigațiile.

Se știe că întemeietorul cosmonauticii, Konstantin Țiolkovski, a afirmat de multe ori că omul va pătrunde în Cosmos. Să luăm, însă, aminte: nu pe alte planete sau pe sateliții lor, nu pe corpuri cerești existente, ci pe construcții făurite în spațiul cosmic de ființe înzestrate cu rațiune. Cu alte cuvinte, ideea lui Țiolkovski era că rațiunea colectivă va înriuri evoluția sistemelor cosmice în sensul opus fenomenelor naturale. Forma pe care o va îmbrăca gravitația în construcțiile create de om nu va duce la o comprimare a masei în apropierea unui centru, așa cum se întîmplă cu planetele, stelele și mai cu seamă stelele cu densități foarte mari. Aceste construcții vor fi ușoare. „Orașele eterice" — așa cum erau văzute de Țiolkovski — nu erau o expresie poetică, ci oglindeau ideea sa despre slaba concentrare a maselor în aceste sisteme.

La prima vedere, această idee poate să pară fortuită și pe același plan cu marele număr de alte concepții arbitrare. Dar studierea altor variante arată tot mai evident că ele n-ar putea avea șanse de a exista în realitate.

Și acum să ne amintim de o idee care a fost de multe ori comparată cu lucrările lui Țiolkovski, o idee formulată de acad. Vladimir Vernadski. Acesta a inventat noțiunea de biosferă, care cuprinde tot ceea ce trăiește la suprafața planetei noastre. Iar mai apoi pe cea de noosferă, ansamblul materiei organizate de activitatea conștientă a omului, adică de rațiunea colectivă a unor ființe conștiente.

Noosfera este caracterizată printr-o anumită energie medie introdusă din afară. Ea cuprinde mecanisme, mașini, surse de energie. Iar dacă luăm în considerare evoluția istorică a noosferei constatăm că energia care acționează într-însa crește cu fiecare an, cu fiecare secol. Avioanele zboară tot mai departe, rasele devin tot mai înalte... Noosfera pătrunde în adîncul Pămîntului, se avîntă în Cosmos. Stațiile cosmice și sateliții artificiali sînt tot atîtea forme de difuzare a noosferei în Cosmos. Radiația crescîndă a undelor electromagnetice în Cosmos prin diverse dispozitive construite pe Terra este o altă formă.

Dacă un sistem cosmic de mari dimensiuni, creat pe Pămînt, ar fi viabil, soliditatea materialelor din care ar fi construit ar fi destul de mare? După tot ce se știe astăzi, răspunsul nu poate fi decît afirmativ. Într-adevăr, specialiștii în materie au ajuns la concluzia că astfel de sisteme pot fi create și că tensiunea la care ar fi supuse materialele n-ar depăși limitele cunoscute astăzi.

Acum cincisprezece ani, savantul american Freeman Dyson a prezis existența unor stele de mică densitate și de foarte mari dimensiuni care s-ar apropia, prin energia lor, de stelele de tipul Soarelui, dar ar iradia numai în zona infraroșie, adică termică. Dyson a presupus că acoperitori de mari dimensiuni au fost construite în jurul acestor stele de ființe acționînd conștient. El n-a sugerat decît ideea acestor acoperitori, dar n-a explicat și cum ar putea fi ele construite. Dacă ar fi construite, însă, așa cum imagina Țiolkovski „orașele" sale, sferele lui Dyson ar putea deveni realitate. O cercetare amănunțită a arătat într-adevăr că acest sistem ar putea fi singura manifestare posibilă a acțiunii unor ființe conștiente la scara cosmică.

Și, în fine, o altă întrebare: de ce nu știm însă nimic despre astfel de sfere? O dificultate care ne-ar împiedica să aflăm de existența lor este lipsa de aparate fundamental noi. Dar există și alte dificultăți, de principiu.

Viteza luminii este limitată. Noi vedem Cosmosul care ne înconjoară, nu așa cum este el acum: vedem Soarele cu opt minute „întîrziere", iar Luna cu aproape o secundă și jumătate „întîrziere". Dar pentru obiectele cerești foarte depărtate această întîrziere este calculată în milioane și poate chiar miliarde de ani. Trebuie să ținem, deci, seama de faptul că vedem totul în stadii de evoluție care au precedat viața pe Pămînt.

Iar dacă presupunem că evoluția tuturor inelelor din Cosmosul vizibil este sincronă, nu ne putem aștepta la existența unor sisteme care ne-au depășit mult — ca evoluție și a unor ființe mai evoluate decît noi.

Dar s-ar putea să se fi produs și o evoluție neregulată a diverselor părți ale Universului. Dacă sferele lui Dyson ar fi într-adevăr descoperite, ele ar confirma această ipoteză.

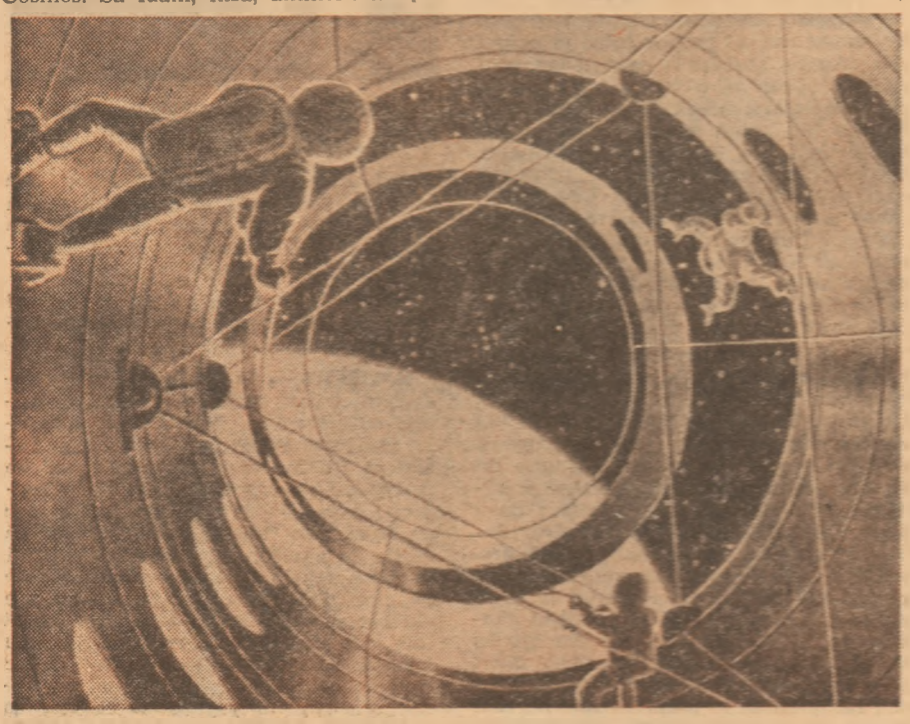

Montarea unei stații cosmice, văzută deocamdată într-un desen de „science-fiction"

— Așa puteți totuși vedea ceva!

ENERGETICĂ

Centrale atomice miniaturale

Alături de centralele atomoelectrice care ajung la o putere de milioane de kilowați, cîștigă importanță instalațiile mici care se limitează la miliwați, wați sau cîțiva kilowați. Printre aceste instalații se numără și bateriile atomice sau pilele electrice nucleare. Deși folosesc aceeași energie primară, ele se deosebesc, însă, fundamental de reactoare.

O baterie atomică produce electricitate din energia liberată în cursul dezintegrării izotopilor radioactivi. Particulele emise de nucleele acestora sînt frînate pentru a transforma energia cinetică în energie termică. La rîndul ei, aceasta din urmă este transformată direct în electricitate cu ajutorul unui transformator termoelectric. Capsula cu izotopul și blocul în care se petrece frînarea particulelor trebuie să fie confecționate din materiale capabile să suporte temperaturi de pînă la 1000°C și presiuni de pînă la 500 at, provocate de dezagregarea nucleelor și accelerarea particulelor. În plus, trebuie să fie impermeabile la radiația radioactivă.

Învelișul exterior al bateriei este prevăzut cu aripioare de răcire, pentru a asigura o mai bună iradiere a căldurii și în consecință o diferență de temperatură destul de mare în jurul transformatoarelor, ceea ce face ca în interiorul lor să ia naștere un flux de electroni, adică electricitate.

Proprietățile izotopului folosit drept combustibil sînt hotărîtoare pentru funcționarea bateriei; cele mai importante sînt totuși timpul de înjumătățire și măsurile de protecție reclamate de radiația nucleelor. În consecință, preferințele se îndreaptă spre izotopii care au „viață lungă" și care emit particule alfa sau beta, deoarece avînd o putere de penetrație redusă în materia solidă acestea sînt oprite de ecrane subțiri. Astfel, în timp ce după 1,5 ani de funcționare o baterie cu poloniu 270 (timp de înjumătățire 0,38 an) nu mai are decît circa 10 la sută din randamentul inițial, devenind astfel inutilizabilă în majoritatea aplicațiilor ei, randamentul unei baterii cu plutoniu 238 (timp de înjumătățire 86,4 ani) scade în cinci ani cu numai 5 la sută.

Un rol important îl joacă de asemenea gradul de transformare a energiei termice în energie electrică. Premisa realizării bateriilor atomice a fost crearea unor transformatoare termoelectrice bazate pe așa-numitul termo-efect: în circuitul format din două conductoare electrice deosebite ia naștere un flux de electroni dacă cele două puncte de legătură dintre conductoare au temperaturi diferite. Diferența de potențial depinde pe de o parte de diferența de temperatură dintre contacte, iar pe de alta de proprietățile conductoarelor. Termoelementele au început să prezinte interes abia o dată cu apariția semiconductoarelor, căci cu metale diferența de potențial era prea mică pentru a fi folosită în practică.

Pilele electrice nucleare au multe avantaje: livrează curent cu o tensiune foarte constantă, nu trebuie încărcate la rețea sau realimentate cu combustibil, nu reclamă nici un fel de întreținere, neavînd piese în mișcare nu suferă o uzură mecanică, nu sînt influențate de condițiile de mediu exterior. Multe din pilele aflate astăzi în funcțiune sînt prevăzute pentru o durată de funcționare de 5—10 ani. Din toate aceste motive sînt indicate îndeosebi pentru aparatele și sistemele automate care au nevoie de energie electrică un timp îndelungat, dar sînt amplasate în locuri neaprovizionate cu curent electric. Nu trebuie trecut însă cu vederea că, cu toată construcția lor simplă, sînt costisitoare și pun încă o serie de probleme, ceea ce le limitează deocamdată utilizările. De aceea sînt introduse numai acolo unde nu există altă posibilitate de obținere a energiei electrice, ca în astronautică, stațiile meteorologice automate din regiunile polare și deșertice nelocuite, farurile automate și laboratoarele subacvatice. De cîteva luni au început să fie folosite și pentru alimentarea stimulatoarelor cardiace. În viitor s-ar putea, însă, ca ele să înlocuiască bateriile obișnuite în radiourile și televizoarele portative. Ceasuri de mînă cu baterii atomice au și fost realizate, de altfel, experimental.

ța știința . știința știința
știința știința știința șt
ța știința . știința științ
știința știința știința șt
și știința știința știința
iința știința știința ști
știința știința știința
și știința știința
stiinta

CHIMIE

Pîine pentru sedentari

Un grup de tineri robuști au trăit un timp în condiții grele, pe cîmp. Tinerii munceau din greu, n-aveau un adăpost încălzit, iar hrana le era alcătuită exclusiv din pîine și ceai. Un alt grup de tineri, la fel de viguroși, au făcut aceeași muncă, în aceleași condiții, dar se hrăneau bine; meniurile care li se serveau cuprindeau carne, pește, compoturi, mere etc. Amîndouă grupurile erau totuși nemulțumite de condițiile experienței, căci era vorba de o experiență; cei dintîi se plîngeau mai mult de monotonia meniului, ceilalți, în general de greutățile cărora trebuiau să le facă față. Întrebați dacă au suferit de foame, atît primii, cît și ceilalți au răspuns că n-au avut nici un moment această senzație.

Iar cînd, la sfîrșitul experienței, grupurile au fost reunite s-a văzut că cei hrăniți cu pîine și ceai nu se deosebeau de tovarășii lor din cealaltă grupă. Apoi au stat un timp împreună și s-au hrănit variat. Și abia acum au început tinerii din grupa întîia să simtă foamea. Încît s-au întrebat: nu cumva în prima perioadă fuseseră hrăniți cu o pîine specială?

Într-adevăr, pîinea pe care o mîncaseră fusese fabricată după două rețete speciale: cu adaus de lapte și făină de pește într-un caz și de lapte și făină de soia în celălalt. Cine preparase însă cele două sortimente de pîine?

Institutul unional de cercetări pentru industria pîinii — care a organizat experiența — are o colecție de mai bine de 700 de rețete de preparare a pîinii și produselor de panificație. O

Pîine specială pregătită pentru exploratorii Arcticii.

Foto: (A.P.N.)

tehnica tehnica

sută — două sute din ele sînt utilizate în producție. Celelalte sînt ținute în rezervă. Toate rețetele sînt „clasice". Pîinea e făcută din făină de grîu, de secară sau orice altă făină la care se pot adăuga grăsimi și alte ingrediente speciale. Conținutul de proteine din pîine este invariabil de 7—8 la sută. Restul este alcătuit din hidrați de carbon și alte componente. Aceste rețete îi satisfac pe consumatori, dar specialiștii sînt totuși nemulțumiți. De aceea au și propus celor două grupuri de tineri două noi sortimente de pîine. Dar, mai întîi, ce i-a determinat pe cercetători să caute a inova industria pîinii ?

Se știe că omul modern este tot mai puțin solicitat fizicește. Pîinea pe care o consumă îl face însă apt pentru eforturi fizice. Obișnuit totuși cu pîinea, el o consumă ca și înainte cînd făcea eforturi fizice și de aceea se îngrașă. Omul modern are nevoie dar de o pîine nouă, cu un conținut mai bogat în proteine. Mai mult, ar trebui echilibrat și conținutul de aminoacizi, săruri etc., fără de care pîinea își pierde valoarea nutritivă. Astăzi, pîinea conține o mică cantitate de aminoacizi indispensabili, în primul rînd lizină. Căci fără aceasta, proteinele din pîine nu sînt asimilate decît pe jumătate.

Îmbogățirea pîinii cu proteine animale — din lapte smîntînit, lapte praf degresat, făină de pește alimentară — este de mult practicată în diverse țări. Efectul neîntîrziat al acestor adausuri este sporirea considerabilă a valorii nutritive a pîinii : aminoacizii adăugați contribuie la o mai bună asimilare a proteinei din cereale.

Așa stau lucrurile în teorie. În practică însă survin și unele complicații. Adausurile acționează numai pînă la anumite limite. Pîinea suportă perfect adăugiri de patru-cinci la sută proteine animale, dar la un procentaj mai mare își pierde porozitatea și forma. Mai există, se știe, și proteine vegetale, pe care soia și mazărea le conțin în cantități mari — de pînă la 30 la sută. Și ele îmbogățesc pîinea în aminoacizi și săruri. Dar nici proteinele vegetale nu sînt suportate într-o proporție mai mare de cinci la sută. Aceste cantități nu sînt totuși îndestulătoare. De sporirea lor, în așa fel încît să nu dăuneze însă calității pîinii, se ocupă de cîtva timp un colectiv de specialiști sovietici.

După repetatele transplantări de cord din ultimii ani toată lumea știe ce înseamnă incompatibilitatea țesuturilor. Un fenomen similar se petrece și cu proteinele vegetale. Cu cît sînt mai străine ca origine, ca așezare pe scara biologică, cu atît este mai puternică interacțiunea și mai evidentă incompatibilitatea lor în reacție cu proteinele din pîine. Cunoscînd toate acestea, colectivul amintit și-a concentrat atenția asupra biruirii rezistenței pe care o opun unele proteine față de rudele lor depărtate.

Rezultatele cercetărilor de mai sus s-au concretizat în douăsprezece sortimente noi de pîine cu un conținut sporit de proteine. Această pîine a fost experimentată de specialiști pe grupul de tineri de care am amintit la început. Dar cercetările au continuat și după ce a fost obținută pîinea mult dorită. Ulterior a mai fost creat și un sortiment de chifle pentru școlari care conțin 20 la sută proteine ușor asimilabile. Este exact ceea ce le trebuie organismelor în creștere, proteina fiind constructorul celular.

Poate că unii cititori se vor întreba dacă pîinea cu făină de pește nu are mirosul caracteristic al acestuia. Specialiștii au prevăzut însă această eventualitate și au înlăturat din pîine orice miros străin. Rețetele au fost în așa fel întocmite încît, adăugînd în coană o cantitate precisă de aminoacizi și săruri, acestea să intre în reacție, iar proteinele incompatibile să fie „distruse". Încît rămîne numai ceea ce e bun, ceea ce are un rol precis în sporirea valorii nutritive a pîinii.

ECOLOGIE

Transmite „radio-rinocer"

Pentru studierea ecologiei animalelor africane, în ultimul timp a fost pusă la punct o originală tehnică de marcaj electronic. Este vorba de niște emițători miniaturali amplasați în diferite zone ale corpului animalelor. Grație acestor emițători, animalele în deplasare pot fi urmărite prin posturi receptoare mobile montate la bordul unor vehicule capabile să străbată terenuri foarte accidentate. Emițătorii și sursa lor de alimentare sînt amplasați într-un inveliș de rășină și pînză plastifiată.

Partea cea mai dificilă a marcajului o constituie capturarea animalelor. Antilopele-gnu și zebrele sînt imobilizate, de pildă, cu ajutorul unor mici săgeți înmuiate într-un narcotic puternic care-și menține efectul cîteva minute, timpul necesar fixării colierului emițător. În schimb gazelele sînt surprinse noaptea în lumina proiectoarelor, care le imobilizează.

În rezervația africană unde se desfășoară experiențele trăiesc 32 000 de gazele, 1 600 de antilope-gnu, 2 000 de zebre, 200 de lei, 100 de leoparzi, precum și rinoceri, gheparzi, hiene și ciini sălbatici. O dificultate majoră a fost și alimentarea emițătorilor. Pînă la urmă, tehnicienii au hotărît să recurgă la baterii cu mercur, căci numai acestea pot asigura stabilitatea tensiunii în cursul unor perioade îndelungate. Fiecare colier a fost dotat, deci, cu trei baterii miniaturale montate în serie, capabile să asigure emiterea unui semnal constant timp de șase luni de zile. Reperarea lor a fost asigurată de receptori mobili, echipați cu antene direcționale. În felul acesta animalele marcate au putut fi supravegheate în deplasările lor de la distanță, fără să mai fie necesare observații optice.

Pentru rinoceri, cărora nu li se pot aplica coliere, este folosită altă tehnică. Uriașele animale sînt adormite prin metoda indicată mai sus, după care în cornul posterior este forată o mică gaură în care sînt inserate emițătorul și bateria de alimentare. Gaura este apoi acoperită cu rășină plastică armată cu fibre de sticlă. Pe teren deschis, „radio-rinocerul" are o rază de acțiune de ordinul a doi kilometri. Receptorul mobil amplasat la bordul vehiculului de supraveghere lucrează și el cu emițători de același tip, care servesc drept balize fixe, ale căror semnale pot fi receptate la o distanță de peste opt kilometri. În felul acesta, rinocerii sînt goniometrați cu extremă precizie.

Aceste tehnici de urmărire permit personalului rezervațiilor să supravegheze în permanență deplasarea animalelor izolate sau în turmă. S-a constatat, de pildă, că gazelele au tendința să poposească în apropierea aceleiași surse de apă dacă următoarea se află prea departe, epuizînd astfel pășunile din zona respectivă. Înregistrînd acest lucru, specialiștii au creat noi surse de apă mai apropiate, care au permis o exploatare rațională a pășunilor. Tehnica marcajului electronic permite astfel să se obțină informații precise despre comportamentul speciilor, coexistența lor, necesitățile lor în hrană și apă și, în genere, apariția unor modificări sau dereglări ale echilibrului ecologic.

Microemițătorul este amplasat în cornul rinocerului

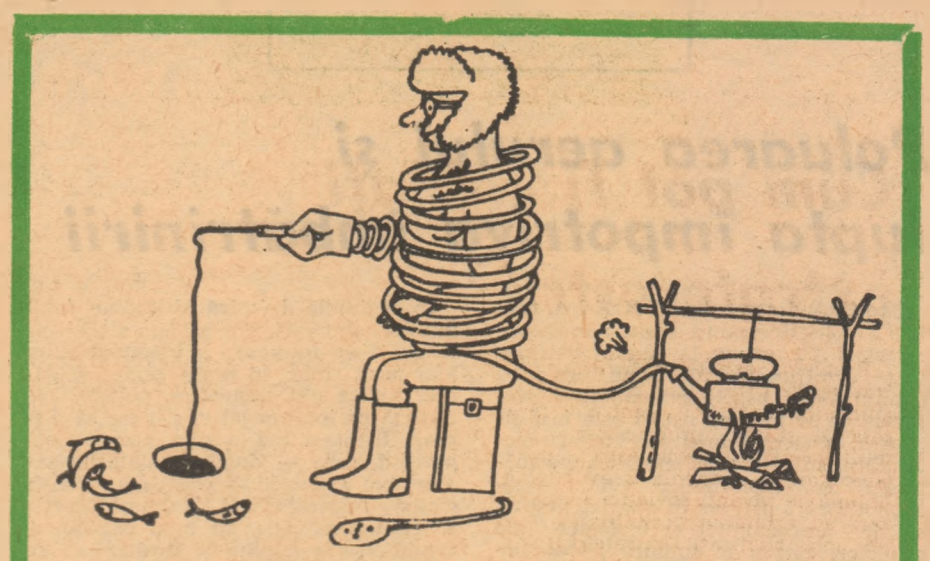

Secolul aburului mai poate sugera și azi idei...

PSIHOLOGIE

Caracterul depinde de „constelații"

Caracteriologia nu este o știință, dar caracterele există, iar studierea lor după locul pe care un individ îl ocupă în familie în ordinea nașterii poate duce, se pare, la unele concluzii destul de interesante. Într-adevăr, după unii psihologi unul din elementele fundamentale ale formării personalității ar fi **constelația familială**, cu alte cuvinte ansamblul pe care-l alcătuiesc frații și surorile. Pînă nu de mult pedagogii se ocupau mai ales cu influența părinților, evident importantă, a părinților. Cu toate acestea, frații și surorile reprezintă un mediu poate chiar mai îndelung și mai intim frecventat. Ei sînt tovarăși de fiecare clipă și în orice împrejurare, încît înrîurirea lor se poate vădi preponderentă. Cu cît „constelația familială" crește, cu atît influența părinților este mai diluată. Mai mult, pe baza unor observații, la prima vedere destul de banale, un psiholog a formulat chiar următoarea teorie : oamenii pe care-i alegem ca tovarăși de viață, prieteni, etc. sînt determinați de cei pe care i-am cunoscut în primii ani de viață. Relațiile stabilite în viața de adult tind să reproducă relațiile trăite în sînul familiei și cu cît imitarea va fi mai reușită, cu atît mai armonioase vor fi noile relații, deci cu atît mai armonioasă noua viață.

Se poate, într-adevăr, admite că un băiat care-și petrece primii doisprezece ani din viață în mijlocul surorilor sale se va simți bine printre fete, nu va fi timid. În schimb, un băiat crescut printre frați va socoti femeile niște făpturi străine sau cel puțin ciudate, nu se va simți bine în prezența lor și va prefera societatea bărbaților. În același timp, ni se spune că și poziția pe care un individ o ocupă în ierarhia fraților și surorilor poate înrîuri asupra formării caracterului. Frații mai mari manifestă tendința de a prelua inițiativa, iar cei mici se lasă conduși. Tendința aceasta se va păstra și mai tîrziu, relațiile ulterioare reproducînd „sistemul". Dacă fratele mai mare al unei surori se va căsători, de pildă, cu sora mai mică a unui frate, în menajul lor se va instaura același tip de relații cu care au fost obișnuiți în familie : **el** va conduce, **ea** va executa, încît nu vor exista dificultăți deosebite. Cu totul altfel ar sta însă lucrurile — afirmă aceiași psihologi — dacă același frate mai mare al surorii s-ar căsători cu o fată mai mare decît sora lui ; nici unul dintre ei n-ar tolera spiritul dominator al celuilalt.

Pornind de la aceste premize, au fost stabilite o serie de categorii **F.M.F., F.m.F., F.M.S., F.m.S., S.M.S., S.m.S., S.M.F., S.m.F., B.U., F.U.** (F = frate, M = mai mare ca, m — mai mic ca, S = soră, B = băiat, f = fată, U = unic) în legătură cu care au fost întreprinse adevărate studii psihologice. În cele ce urmează ne vom referi, însă, numai la unele tendințe generale ale respectivelor tipuri. Astfel, se afirmă; **F.M.F** ar fi agresiv, ar avea întotdeauna dreptate, ar fi un conducător, ar căuta puterea, ar prefera societatea bărbaților. În același timp, el respectă ordinea, munca și disciplina. **F.m.F.**, sînt de părere unii psihologi, este capricios, spontan în acțiuni, fără voință, muncește cînd vrea, nu acceptă, ci reclamă autoritatea, nu înțelege și nu ține de fel să înțeleagă femeile. **F.M.S.** ar adora femeile indiferent de poziția sa față de ele, iar dragostea ar fi cel mai important lucru pentru el. În același timp, se susține, tipului **F.M.S.** îi place să muncească, să aibă răspundere, și chiar să riște, dar numai cînd are în perspectivă o victorie sentimentală. Despre **F.m.S.** se spune că ar fi adorat de femei, care îi poartă de grijă din toate punctele de vedere, că nu este un muncitor pasionat și că un copil îl agasează dacă cîștigă afecțiunea soției. Tipul **S.M.S.** este dominator și autoritar, bărbații se apropie greu de el și singura lui șansă în viață este să întîlnească un tip **F.m.S.** Cît despre **S.m.S.**, acesta ar fi un cameleon care visează o viață aventuroasă, colorată, își schimbă des opiniile, proiectele și prieteniile, pentru ca apoi s-o ia de la început. Entuziasmul juvenil îi conferă o aparență tînără chiar la o vîrstă înaintată ceea ce, poate, explică și succesul la bărbați, cu care însă se împacă cam greu. În același timp, nu suportă ca copiii să-i ia locul de bebeluș favorit. **S.M.F.**, se spune, este independent și ferm, practic, iubește și întreține relații bune cu bărbații, e o excelentă soție și mamă. În ce privește tipul **S.m.F.**, acesta este tocmai ce-și doresc bărbații : feminină, prietenoasă, plină de tact, ascultătoare dar nu servilă, nu se simte tentată de vreo profesiune, căsătoria și maternitatea o satisfac perfect.

În ce tip l-ați încadra ?

În fine, copiii unici ar reprezenta un tip special. În general ei adoptă, atenuat însă, tipul de părinte care ține de sexul lor. De pildă un băiat provenit dintr-un tată, frate mai mic al altui frate, va avea comportamentul general al acestuia, iar o fată a cărei mamă este o **S.M.S.** se va comporta identic cu ea. Ambii se vor feri să aibă copii, preferînd să rămînă toată viața copiii unici care au fost odinioară.

Desigur, cazurile enumerate mai sus pot avea variante multiple, ca de pildă influența unui tată care contribuie la balansarea situației în constelația familială sau eventualitatea decesului unuia dintre copii. Dar, oricum, sîntem invitați ca, dacă pînă acum foloseam ziceala : spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești, astăzi s-o înlocuim cu : spune-mi cine îți sînt frații și-o să-ți spun cine ești și cum ai să fii. Ceea ce, la urma-urmei, nu ne poate deranja prea mult.

DISCUȚII

Poluarea aerului și lupta împotriva îmbătrînirii

La sfîrșitul secolului al XIX-lea, marele fiziolog Secenov a făcut numeroase cercetări cu privire la studiul bătrîneții și a mijloacelor de combatere a ei, punînd astfel bazele **gerontologiei**. Noțiunea ce se impune astăzi este însă aceea a existenței unei îmbătrîniri moleculare, adică a unei modificări structurale a moleculelor vii. Aceste modificări privesc în special proprietățile fizicochimice și biologice ale celulelor, cărora le tulbură metabolismul, mai cu seamă cel al acizilor nucleici, care intervin în sinteza materiei

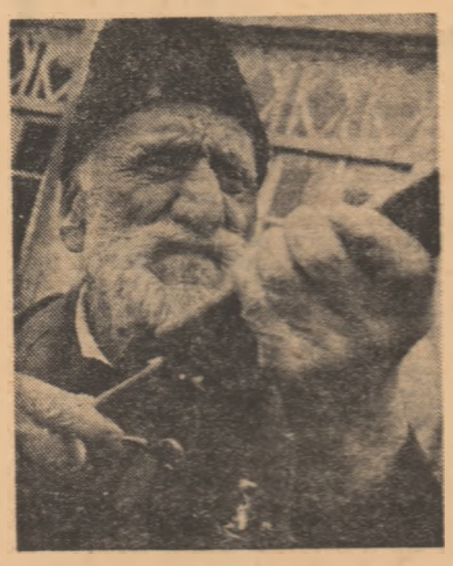

Vînătorul centenar Bekali Aliev socotește că ceea ce l-a ajutat să-și mențină vreme de un secol vigoarea, sănătatea și văzul perfect au fost deselе plimbări pe cărările de munte

vii. Între diversele stări patologice caracteristice bătrîneții, cele mai frecvente sînt : oboseala fizică în timpul eforturilor musculare, scleroza pulmonară, ateroscleroza, artrita și artroza, manifestările canceroase.

Este oare însă uzura țesuturilor inevitabilă? Secenov și cei care au continuat studiile au demonstrat că celulele separate de un organism viu pot continua să trăiască și să se reproducă indefinit, dacă li se asigură o alimentație normală și eliminarea deșeurilor lor. Concluzia lui Secenov, care a rămas și astăzi valabilă, este că etiologia îmbătrînirii și morții celulelor nu se află în ele însele, ci că electricitatea atmosferică ar putea contribui la starea de bine și la sănătatea omului.

Se știe într-adevăr că în regiunile muntoase ale U.R.S.S. trăiesc un număr de bătrîni în excelente condiții fizice și psihice. În aceste regiuni de mare altitudine, aerul este încărcat cu ioni negativi provocați de razele ultraviolete ale soarelui (la o altitudine de 2 000 de metri, iradiația de ultraviolete este de cinci ori mai puternică decît la țes).

În regiunile de mică altitudine, ionii negativi sînt rari, din pricina slabei intensități de iradiere a ultravioletelor. Mai mult chiar, în orașe praful și gazele toxice din atmosfera poluată se fixează pe ionii negativi și-i fac să dispară. În acest caz rămîn numai ioni pozitivi, care — după constatările savanților sovietici — provoacă iritația căilor respiratorii și tulbură funcția sistemului bronșic. În mod paradoxal, condiționarea aerului și încălzirea lui reduc și mai mult cantitatea de ioni negativi din aerul rece.

În aerul de munte, uscat, există circa 800—1 500 ioni negativi pe cm^3. În regiunile de șes, numărul de ioni negativi scade la 400, în timp ce în orașe nu există decît 150 ioni pe cm^3. În case, din cauza absorbției de către pereți și dușumele, numărul de ioni negativi este redus la aproape jumătate, adică 80 pe cm^3, iar în localurile publice puțin aerisite, numărul ionilor negativi scade la cîteva zeci.

Cercetări recente au tras concluzia că principala cauză a îmbătrînirii o constituie scăderea progresivă a permeabilității membranei celulare, care pricinuiește o suboxigenare. Or, oxigenarea celulelor este însăși baza echilibrului lor biologic. Pierderea elasticității bronhiilor și a țesutului pulmonar (emfizemul și scleroza pulmonară) și, ca urmare, scăderea permeabilității celulelor alveolare fac ca în plămîni și în sînge să pătrundă mai puțin oxigen.

Dar, în fenomenele respiratorii, ionii negativi joacă un rol capital, fiind — așa cum arată lucrările doctorilor Kijevski și Kianițki — absolut indispensabili vieții. Kijevski a demonstrat creșterea în greutate a sugarilor crescuți în atmosferă ionizată. Tot el, împreună cu dr. Vasiliev, a arătat că ionii negativi din aer provoacă o creștere importantă a procentului de hemoglobină, o activare a circulației sanguine care se extinde la întregul organism, și în special la celulele cerebrale pentru care acțiunea oxigenului este esențială, traducîndu-se printr-o stimulare generală a facultăților intelectuale.

Metoda preconizată de autorii citați mai sus ar consta deci în ionizarea negativă a moleculelor de oxigen din aerul înconjurător. Ionii produși, fiind absolut identici cu acei care se formează spontan în regiunile de munte, sînt ușor absorbiți de plămîni și permit organismului să lupte împotriva suboxigenării, cauza principală a îmbătrînirii organismului.

Datorită ionizării negative, omul poate acum „produce" un aer sănătos ca aerul de munte, unde bătrînii sînt numeroși și sănătoși. Ionizarea negativă a aerului poate avea o acțiune favorabilă într-un mare număr de afecțiuni (ducînd la vindecare sau ameliorare) : coriza, congestia pulmonară, astmul, gripa, alergiile respiratorii, tulburările endocrine, eczemele, urticaria, ulcerele varicoase, arsurile și cicatrizarea plăgilor.

Numeroase cercetări au dovedit acțiunea favorabilă a ionizării asupra ritmurilor cardiace sau respiratorii, în hipertensiune, în insomniile cauzate de supraexcitarea nervoasă, etc. O anchetă recentă a arătat că ionizarea negativă a aerului are o acțiune calmantă asupra scoarței cerebrale, ușurînd somnul și relaxarea, ameliorînd metabolismul și diureza, contribuind în mod esențial la reechilibrarea fizică, intelectuală și psihică a organismului. Restabilind, în fine, un procent normal de ioni negativi în aer, ionizarea artificială este un mijloc de luptă eficace împotriva celei mai periculoase consecințe a poluării atmosferei : apariția cancerului. A fost sugerată, de altfel, ipoteza că celulele ar deveni canceroase atunci cînd procesul lor respirator este tulburat, ceea ce ar explica de ce cancerul lovește mai ales persoanele în vîrstă, la care cantitatea de oxigen din sînge este mult mai mică. Sîntem deci îndreptățiți să credem că ionizarea negativă artificială a oxigenului din aer, favorizînd schimburile prin membranele celulare și ușurînd astfel oxigenarea întregului organism, ar putea diminua posibilitățile de malignizare a regiunilor iritate prin gudroanele existente în fum, opunîndu-se astfel proceselor tumorale.

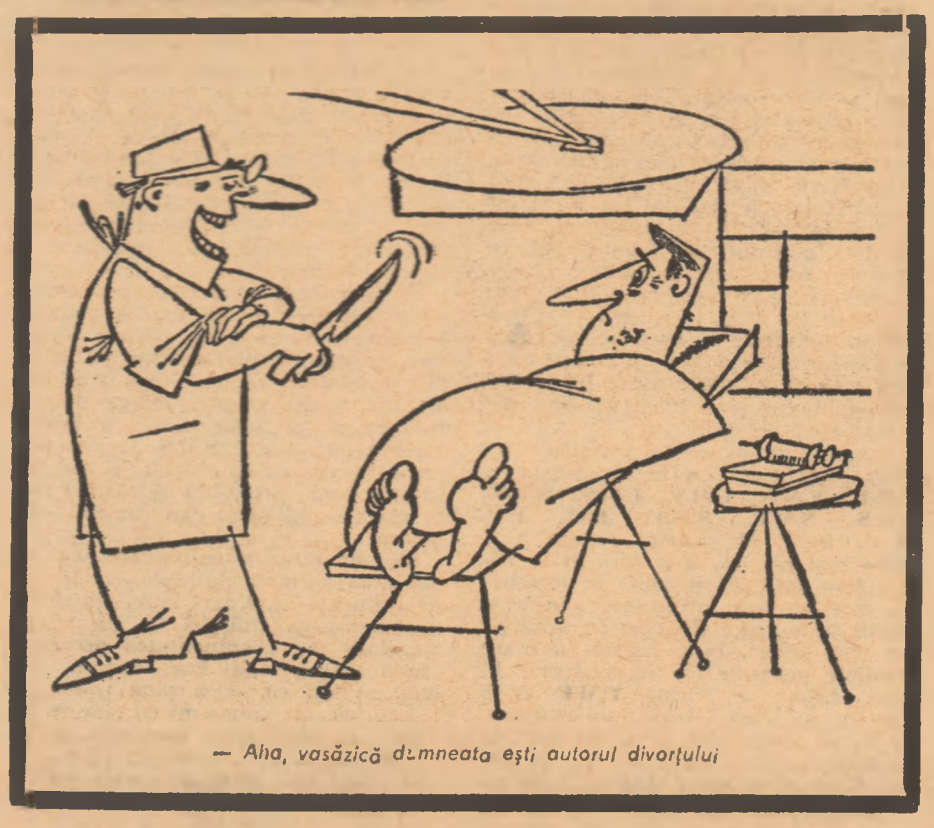

— Aha, vasăzică dumneata ești autorul divorțului

NEUROLOGIE

Simpatic și parasimpatic

Nervii simpatici și parasimpatici distribuiți în diverse organe și aparate, musculatura netedă din vase, tubul digestiv, inimă etc., participă prin mecanisme complexe la reglarea și coordonarea funcțiilor vitale.

În general, efectele stimulării nervilor simpatici sînt contrare celor produse de excitarea parasimpaticului. Toate organele interne primesc o inervație parasimpatică și una simpatică, a căror acțiune menține funcțiile în echilibru. De pildă, la nivelul tubului digestiv, excitarea parasimpaticului produce contracția musculaturii gastrice și intestinale și hipersecreție (creșterea secrețiilor glandulare), iar stimularea simpatică determină inhibarea motilității musculare și diminuarea secrețiilor.

Sistemul simpatic ajută organismul să se acomodeze și să suporte evenimente variate ca : eforturi, emoții, frig, stări de agresiune, șoc etc. În asemenea împrejurări crește îndeosebi secreția de adrenalină care accelerează ritmul inimii, mărește fluxul sanguin în mușchi (prin golirea „rezervoarelor" din splină, ficat etc.) și determină și alte adaptări fiziologice (transpirație, creșterea glucozei în sînge etc.). La animalele la care se practică experimental secționarea nervilor simpatici, aceste reacții nu pot fi produse.

Predominanța parasimpaticului face ca organismul individului respectiv să fie incapabil de activități violente și determină, printre altele, rărirea ritmului cardiac, rărirea mișcărilor respiratorii etc.

Există substanțe chimice simpaticomimetice — care stimulează inervația simpatică — și substanțe simpaticolitice — care inhibă acțiunea acestor nervi. La fel, există substanțe chimice care excită parasimpaticul (parasimpaticomimetice) și substanțe care îl inhibă (parasimpaticolitice).

Aceste substanțe îl ajută pe medici să acționeze nu numai în cazurile cu o predominanță exagerată a unuia din cele două sisteme, ci și în alte cazuri patologice.

Dintre substanțele simpaticomimetice mai importante cităm : adrenalina, efedrina și benzedrina. Substanțele simpaticolitice sînt reprezentate, în special, de alcaloizii secarei cornute (tip ergotamină) și alcaloizii Rauwolfiei serpentina (tip Hiposerpil). O substanță parasimpaticomimetică este pilocarpina, iar substanțele parasimpaticolitice sînt reprezentate de beladonă (atropină).

Aceste substanțe produc în genere efectele excitării sau secționării nervilor simpatici sau parasimpatici. De aici, rolul lor excepțional în terapeutică. Adrenalina, de pildă, ca agent bronhodilatator și antispasmodic își găsește aplicații în tratamentul bolii astmatice și al unor stări alergice. Atropina, diminuînd secrețiile, este indicată în boala ulceroasă și gastrita hiperacidă, caracterizate prin hipersecreție etc.

În încheiere, trebuie să subliniem că în creier, în regiunea hipotalamică, se găsesc așa-zișii centri vegetativi (ai simpaticului și parasimpaticului) a căror activitate este controlată de scoarța cerebrală.

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
lap esculap esculap esc
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

Poșta medicului

MIKI — Timișoara : Revenirea parțială a sensibilității și motilității dau speranțe că, printr-un tratament medical perseverent și de lungă durată, veți putea obține o recuperare neuromotorie. În orice caz, aceste paraplegii posttraumatice impun răbdare, multă răbdare, și încredere în medicii care vă tratează.

O.M. — Caransebeș : 1) Dacă pojarul a evoluat fără complicații, iar examenul radiologic nu a depistat vreo leziune pulmonară, cura heliomarină nu poate fi decît binevenită. 2) Cu excepția probelor de disproteinemie, care par să indice un oarecare grad de insuficiență hepatică, analizele sînt bune. Medicația urmată este bună, condiția principală este însă respectarea unui regim alimentar de cruțare a ficatului. În hepatocolecistitele cronice, stațiunile cele mai indicate sînt : Călimănești, Căciulata, Sîngeorz, Olănești, Slănic Moldova, Bodoc, Săcelu. 3) Poate n-ar fi rău să-i solicitați transferarea la clinica de specialitate de la Spitalul nr. 9 din București.

TRIFAN CAROL — com. Izvoare, jud. Dolj : Tulburarea de auz este tipică pentru ateroscleroza cerebrală. Sîntem de părere că este necesară o cură de lungă durată cu Heparină lipocaică, 3-6 cpr/zi, ținute sub limbă timp cît mai îndelungat, pînă se topesc. Medicamentul se administrează în 2–3 prize, după fiecare masă.

VITAN EUGEN — Brașov : După cît se pare, din simptomele relatate reiese că nu ar fi un reumatism, ci, conform diagnosticului medicilor, o așa-zisă **paralizie familială**, ce se manifestă în crize, la intervale variabile de zile sau săptămîni, și caracterizată prin hipopotasemie și hipofosfatemie. De aceea, preventiv veți evita ingestiile de glucide depășind 100 g la o masă, în special la masa de seară. Veți lua 3 g clorură de potasiu de 3–4 ori pe zi, iar în caz de criză 10–15 g, preferînd calea bucală de administrare ; regim alimentar cu foarte puțină sare. Tratamentul trebuie urmat sub control medical.

E.G. — București : Senzația de uscăciune în gură este o urmare a tratamentului cu Clordelazin și Romergan, la fel și constipația, datorită acțiunii parasimpaticolitice a acestui fel de medicație. Din cele scrise, nu putem ști boala de care suferă mătușa dv., dar în principiu doza de 2 cpr./zi Clordelazin și 1 cpr./zi Romergan poate fi indicată într-un tratament de lungă durată. Este necesară, de asemenea, curățirea sistematică a cavității bucale înainte de culcare. 2) Împotriva constipației cronice : Galcorin granule 4–6 linguriițe/zi, doza zilnică luîndu-se în 3 prize, înaintea meselor. Granulele se vor lua cu apă îndulcită, lapte sau compot.

V. MARINESCU — București : Să ne fie cu iertare, dar dv. vă exprimați despre aceea care ar urma, după cîte înțelegem, să devină tovarășa dv. de viață în aceiași „termeni grădinărești" pe care-i utiliza un personaj al lui Oscar Wilde, celebrul dramaturg englez : „Pe ce e matur poți să contezi întotdeauna. În ce e copt poți avea încredere. Femeile tinere sînt însă crude". Folosind și noi o metaforă din domeniul... fructifer, v-am sfătui ca, în loc să recurgeți la tot felul de examene medico-legale pentru certificarea virginității, să vă „decorticați" de prejudecăți anacronice.

I. A. M. — Tecuci : Simptomele sînt într-adevăr caracteristice stării de **meningism cronic**. Nu știm în ce măsură mai poate fi recuperată hipoacuzia, dar dacă tratamentul medical nu a dat rezultate, unii autori indică secțiunea nervilor pietroși, cu bune rezultate. Este evident, însă, că nu putem decide de la distanță asupra conduitei de tratament.

T. TOMA — București : Tratamentul urmat este foarte bun, dar în cazul dv. recuperarea neuromotorie nu poate fi decît parțială. Cu răbdare și optimism va trebui să vă adaptați noii situații. Firește că tratamentul fizioterapic poate da bune rezultate (ionizări, galvanoterapie), la fel ca masajele și gimnastica medicală, însă rezultatele vor fi limitate. Păstrați toată încrederea în competența medicilor și puneți în acțiune toate rezervele dv. de voință.

(Continuare în pag. 11-a)

SINGAPORE

Un business: luptele de greieri

În fața mea mergea un bătrîn cu o cratița în mînă, pe care o ducea cu multă grijă, de frică parcă să n-o clatine. Vasul era foarte curat, sclipea de lustruit ce era. Curînd, omul a dispărut îndărătul puzderiei de firme, cîte zece pe o casă. Căci în partea veche a orașului Singapore, în fiecare casă sînt cîteva prăvălii, birouri, ateliere, toate cu firma lor — în engleză, chineză și malaeză. Prin ferestre răzbăteau în stradă fel de fel de mirosuri — unele plăcute, altele nu — care se amestecau cu fumul venit din bucătării sau de la țigări și pluteau apoi ca niște nori invizibili în aerul încremenit.

La puțin timp după ce l-am pierdut din vedere pe omul cu cratița, am intrat într-o farmacie chinezească, foarte mică, care avea ca reclamă, deasupra ușii date de perete, un borcan mare cu balsam de tigru. Pe borcan era desenat un tigru care încerca să treacă dintr-o săritură strada îngustă, arătîndu-și colții spre o casă din față, unde-i zîmbea galeș frumoasa cu ochii oblici de pe firma unui salon de coafură. În farmacie mirosea puternic a balsam. De altfel cred că toată casa era impregnată de acest miros.

În timp ce plăteam un borcănel de balsam, miraculos preparat care vindecă radiculita, reumatismul, răceala și mii de alte boli — dar numai la bolnavii care cred în efectu-i fantastic — omul cu cratița s-a ivit în pragul farmaciei și l-a întrebat ceva pe farmacist. Acesta a început să-i explice pe ce stradă trebuia să apuce, dar imediat au intervenit în discuție și ajutorul de farmacist și doi clienți și, curînd, în stradă au ieșit patru inși animați de dorința de a explica, a arăta și a ajuta. Apoi farmacistul și-a scos mînecuțele albe și a plecat după omul cu cratița.

— Duceți-vă și dv ! m-a sfătuit categoric casierul, cînd a văzut că mai întîrziam în farmacie. Duceți-vă, altfel n-o să mai găsiți.

Și cum glasul lui trăda convingerea profundă că și eu trebuia să-l urmez pe omul cu cratița, am pornit numaidecît.

În scurt timp am ajuns în fața unui birt. Am intrat și apoi m-am pomenit într-o încăpere dosnică plină de bărbați. În mijlocul ei, vreo douăzeci de inși făceau cerc în jurul unui lucru care le absorbea total atenția, iar alți cîțiva ședeau pe vine în fața unor cratițe, crăticioare și borcănașe acoperite cu capace sau legate cu tifon.

Uitînd complet de mine și de omul cu cratița, farmacistul, în grija căruia izbutise să mă dea casierul, a pornit spre mulțime. Dar în clipa aceea, din mijlocul încăperii s-a auzit o explozie de glasuri, unele radioase, altele dezamăgite, iar bărbații care se înghesuiseră pînă atunci s-au tras la o parte lăsînd liber spațiul din mijloc unde cu cîteva clipe în urmă se oficiase parcă un ritual ascuns privirilor mele.

Mi-am spus că era, probabil, vorba de un concurs gastronomic, de vreo nouă supă ori de cine știe ce altă bunătate. Poate că eu întîrziasem, iar cunoscătorii și degustaseră acolo, în mijlocul încăperii, din conținutul unei crăticioare și acum se împărțiseră în susținători și adversari ai savuroaselor bucate ?

Mi-am îndreptat dar iute privirea spre locul cu pricina, dar pe podea era numai un hîrdău de lemn, gol, plasat sub lumina slabă a unui bec. Un bătrîn curăța vasul cu o pensulă.

Stradă din partea veche a orașului Singapore unde...

Intrigat de misterioasa procedură, m-am apropiat mai mult de șirul de cratițe acoperite și m-am așezat și eu pe vine, așteptînd să fie ridicate capacele. După cîteva clipe, una din cratițe a fost, într-adevăr, descoperită, dar foarte încet, de parcă supa putea sări din vas. Am văzut, însă, că nu era supă și nici măcar ceva asemănător. Pe fundul cratiței se foiau vreo zece greieri mari și nimic altceva.

Omul pe care-l întîlnisem în farmacie a scos și el un greiere din crăticioară. Alții și-au scormonit în sîn, de unde au scos niște cutiuțe, tot cu greieri. Atunci mi-am amintit de cursele de gîndaci — căci ce altceva puteau face cu săltărețele insecte singaporezii săraci care se adunaseră în mica încăpere a birtului ?

După care a urmat selecționarea greierilor. Și peste cîteva minute, în vasul de lemn au fost introduse alte două insecte, care urmau să se înfrunte.

Ca oaspete, mi s-a oferit un loc chiar lîngă „pistă", sub bec. Proprietarii insectelor s-au așezat pe vine, unul în fața celuilalt, au scos niște bețișoare foarte subțiri și au început să zgîndăre luptătorii. Aceștia și-au desfăcut aripile, au început să miște din mustăți și să umble tot mai repede — semn că se înfuriaseră. Și pe măsură ce gîngăniile, fără a ține seama una de alta, se agitau mai mult creștea și încordarea spectatorilor. Unul se lăsase greu în spinarea mea, altul îmi gîfîia în ureche, iar un al treilea foșnea nehotărît o bancnotă, căci nu știa pe care concurent să mizeze. La un moment dat, „gladiatorii" s-au privit drept în față și, cu o furie oarbă, s-au aruncat în luptă.

Erau bine antrenați. Se izbeau cu frunțile, încercau să-și lovească adversarul cu picioarele din spate sau își desfăceau aripile și săreau ca niște cocoși. La un moment dat m-am surprins că urmăream emoționat greierele mai mic, că doream să cîștige și că nu-mi puteam smulge privirea de la aprigul duel.

Curînd însă s-a întîmplat o nenorocire. Nu în general, ci numai pentru mine și ceilalți suporteri ai greierului mic. Sub loviturile adversarului, el se prăbușise pe spate. Stăpînul a încercat să-l întoarcă în poziție normală, dar micuțul înțelesese că era mai bine pentru el să rămînă pe spate, căci văzîndu-l căzut adversarul pierduse orice interes pentru luptă și se trăsese lîngă perete vrînd să iasă afară din vas.

Greierașul a fost astfel de trei ori întors în poziția normală, dar de fiecare dată, la apropierea rivalului, se lăsa iar pe spate. Din această cauză lupta s-a încheiat. În pauză m-am strecurat neobservat prin mulțime și am ieșit în stradă.

Este, cred, cea mai inofensivă luptă la care poate asista omul, îmi spuneam în gînd. E miniaturală pînă și în dimensiunile concurenților. În antichitate se organizau lupte de elefanți. Iar corrida, în care omul înfruntă tauri dezlănțuiți, e și acum în floare. Apoi există lupte pe viață și pe moarte între cocoși sau prepelițe. Pe cînd greierii se aleg doar cu o sperietură. Într-adevăr, e o distracție nevinovată. Și mi se părea ciudat că nu auzisem de ea pînă atunci.

În urma mea venea farmacistul.

— Nu-i judecați aspru ! mi-a spus el. Au atît de puține bucurii.

— De ce să-i judec ? l-am întrebat mirat.

— E un joc foarte primejdios, a replicat însoțitorul meu, căci înghite mulți bani. Nu degeaba aceste lupte sînt interzise în multe orașe.

Apoi farmacistul mi-a spus că ceea ce văzusem eu era un nevinovat joc de copii în comparație cu businessul în care s-au transformat luptele de greieri în unele țări din Asia. Ele au apărut acum circa o mie de ani și pasiunea pentru ele a provocat uneori tragedii. Este cunoscut un caz de acum 800 de ani, cînd un comandant de oști a fost atît de absorbit de aceste lupte, încît a uitat de armata pe care o comanda și aceasta a fost înfrîntă de dușman.

...Au loc luptele de greieri.

„Stagiunea" luptelor de greieri începe în august și durează toată toamna. „Grajdul" unui iubitor de greieri cuprinde în general circa 300 de masculi (femelele sînt prea pașnice pentru aceste lupte), dintre care sînt selecționați cei mai buni, care sînt hrăniți cu viermi, păianjeni și orez. Un greier obișnuit nu costă mai mult de un dolar, dar campionii ajung și pînă la 500 dolari bucata.

S. Fan

globul globul globul globul globul globul globul globul globul globul
g

TUNISIA

Măslini și fosforite

Pentru a înțelege bine Tunisia și actuala-i situație, trebuie să avem în vedere că timp de 75 de ani a fost stăpînită de francezi, 30 de ani de spanioli, 110 ani de bizantini, 300 de ani de turci, 700 de ani de romani și 900 de ani de arabi. Iar mai înainte, fusese locuită, așa cum s-a stabilit, de berberi. Tunisienii de azi au, deci, un uluitor amalgam de trăsături ale tuturor acestor popoare.

Tunisia a devenit independentă abia acum 15 ani. De atunci cele cinci milioane de locuitori ai țării au făcut un mare pas din evul mediu și epoca colonialismului în contemporaneitate.

Acum Tunisia este unul din cei mai mari exportatori de ulei de măsline din lume. Prețiosul ulei este furnizat de 50 000 000 de măslini, față de 28 000 000 cîți erau în țară în momentul eliberării. Pe terenuri pînă nu de mult sterpe au apărut mari plantații ; aliniați în rînduri drepte, ca soldații la paradă, pomii se înșiră pe mulți kilometri pînă la orizont. Măslinii trăiesc cam 400 de ani și încep să rodească destul de devreme, la zece sau doisprezece ani, iar cei crescuți din butași la patru sau cinci ani. Un măslin dă 20—30 kg de fructe pe an, iar în condiții foarte prielnice, chiar 50 kg sau mai mult.

Dar cele mai mari venituri le aduce totuși Tunisiei exportul de fosfați și superfosfați. Cele mai bogate zăcăminte de fosforite au fost descoperite lîngă Medlaoui, unde a început construirea unor întreprinderi miniere, în jurul cărora iau naștere așezări urbane. Exportul se face prin Sfax, unde există un mare combinat.

O altă sursă de devize a Tunisiei este apoi turismul. În 1967 țara a fost vizitată de circa 300 000 de străini, iar de atunci numărul lor crește mereu. Trustul hotelier de stat are hoteluri de lux în toate orașele și în oaze foarte pitorești.

Dar mai există un sector în care statul face mari investiții : învățămîntul. Jumătate din populația Tunisiei e alcătuită din tineri sub 20 de ani. În ultimul timp au fost construite mai multe școli moderne. totuși principalele centre de învățămînt — școlile populare, aflate de-a lungul importantelor șosele — sînt încă puține. În capitală a luat ființă prima universitate din țară, iar în centrul industrial Sfax funcționează un institut politehnic.

În clasa întîia elementară lecțiile sînt predate numai în arabă. În clasa a doua se introduce limba franceză, iar începînd din clasa a cincea lecțiile sînt predate numai în franceză. Căci stăpînirea la perfecție a acestei limbi este o condiție indispensabilă pentru cei ce doresc să urmeze o facultate, dat fiind că manualele sînt tipărite numai în franceză.

În Tunisia continuă să dăinuie contraste izbitoare. Țăranii scot și acum apa din fîntîni cu un dispozitiv de lemn învîrtit de o cămilă. Dar cei mai mulți trebuie să-și aducă apa, acest lichid vital, în burdufuri de piele de capră de la depărtări de cîțiva kilometri, în timp ce pe lîngă ei trec, duduind, tractoare. Pe șosele se pot vedea biciclete și chiar motorete, dar femeile, chiar cele moderne, îmbrăcate europenește, nu merg pe biciclete. Ele continuă să folosească micii, dar rezistenții catîri.

În luptă permanentă cu modul de viață nomad, guvernul oferă beduinilor posibilitatea de a duce o existență sedentară.

A fost introdusă monogamia, iar acum bărbații nu mai pot obține atît de ușor divorțul ca înainte, cînd era deajuns să spună soției de trei ori : „Nu te mai vreau", ca să se despartă de ea. Acum, rudele mirelui și miresei trebuie să încheie la notariat un contract de căsătorie care prevede că soția, în caz că rămîne văduvă prin deces sau divorț, are dreptul la o anumită parte din bunurile soțului. Mai mult, soțul trebuie să depună la bancă o sumă în valoare de 100—700 dinari (1 dinar egal cu aproximativ 14 lei — N.R.), care de asemenea intră în posesia soției dacă aceasta rămîne văduvă sau soțul vrea să divorțeze. Să nu uităm că în Tunisia sclavia a fost desființată cu 15 ani înainte ca Abraham Lincoln să o fi abolit în S.U.A.

(După „Za rubejom")

UN MIT DESTRĂMAT

Cît de sălbatic era Vestul sălbatic?

De 50 de ani producătorii de filme western ni-i prezintă pe „cavalerii preeriei" ca pe niște aventurieri de mare anvergură, uneori certați cu legea, dar totuși demni de admirație. Să fi fost ei chiar așa ?

Recent a apărut la New-York o carte de dimensiuni respectabile (472 pagini), intitulată „Cow-boys și lumea lor", care are două particularități remarcabile : în primul rînd este scrisă de un fost autor de western-uri, H. J. Stammel, iar în al doilea rînd cuprinde cele mai numeroase surse înmănuncheate vreodată despre perioada „clasică" a Vestului sălbatic, respectiv din 1865, de la sfîrșitul războiului de secesiune, pînă prin 1890. Documentele istorice citate în volum distrug multe legende cultivate de producătorii de western-uri și îndrăgite de un public nu prea exigent. Vestul sălbatic era locuit pe de o parte de muncitori agricoli numiți „cow-boys" (păstori de vite, argați la vaci) după principala lor îndeletnicire iar, pe de altă parte, de mari proprietari („farmers" — fermieri), care trăiau din munca celor dintîi, și de negustori. Cow-boys nu-și petreceau mai tot timpul bînd whisky, cucerind femei, prădînd diligențele și luptînd cu rivalii sau cu șerifii, ci munceau din greu și trăiau în condiții aproape neomenești. Dacă cineva ar fi afirmat în fața lor că o monedă de 25 de cenți poate fi găurită cu un revolver Colt de la 15 m depărtare, ar fi mîncat o bătaie bună, întrucît ar fi socotit că-și bate joc de ei. Căci în tocurile prinse de cingători cow-boys purtau, de fapt, revolvere incomode, cu încărcarea prin față, care nu nimereau decît din întîmplare o țintă. În ciuda acestui fapt, aproape toate filmele western continuă să-și prezinte eroii ca pe niște ochitori neîntrecuți. Un anume Bill Hickek este presupus a fi nimerit de zece ori la rînd într-una din literele „o" de pe firma unui „saloon" de la 200 de iarzi distanță. Or, vechile revolvere cu percuție, de uz curent pînă prin 1885, făceau proiectilul să devieze cel puțin 20—30 cm chiar de la o distanță mai mică. Martori oculari au relatat numeroase dueluri care au durat peste o jumătate de oră pînă cînd unul din adversari a fost atins. Abia secolul XX le-a dat posibilitatea șerifilor, gangsterilor și altor „specialiști" să ucidă mai sistematic și sigur.

Nici părerea că mulți cow-boys mureau tineri, împușcați, nu este corectă. Deși traiul în mijlocul cornutelor mari, uneori puțin docile, și existența a numeroși hoți de vite, implicau multe riscuri, ei trăiau în general mai mult decît locuitorii orașelor, a căror viață era mai periclitată de gloanțele tîlharilor veniți de pe coasta estică decît a cow-boys-ilor.

Spectatorii western-urilor nu află apoi că eroii lor nu cunoșteau discriminarea rasială și prejudecățile morale. Printre păstori se aflau și negri, indieni și metiși, iar mulți din ei se însurau cu fete „pierdute", gonite de puritani din orășelele lor.

După războiul de secesiune, milioane de vite cornute sălbăticite rătăceau prin preerie, din Texas pînă în Canada. Dat fiind că legile Vestului prevedeau că ele erau un bun comun, fermierii pe cale de a se transforma în mari proprietari și le puteau apropria în voie. Cow-boys care lucrau pentru cîte unul din ei înconjurau o turmă, ardeau cu fierul roșu semnul fermierului în blana fiecărui animal și apoi mînau vitele spre marile orașe din nord și răsărit, unde carnea lor era o delicatesă. Astfel, în Texas o vacă costa 9-40 dolari, iar măcelarul din Massachusetts o plătea 86 dolari. Pentru ca stăpînii lor să facă astfel de afaceri, păstorii mînau turme de 3.000 de capete și mai mult cîte 25 km pe zi. Bande de hoți le ucideau și furau numeroase vite, iar altele mureau în apele umflate ale rîurilor, în nisipurile mișcătoare ale pustiurilor, în arșița stepelor și gerul munților. Pentru această muncă ingrată cow-boys primeau o remunerație mică, iar iarna, cînd majoritatea rămîneau fără lucru, li se întîmpla să moară de foame sau de frig.

Codul onoarei le interzicea să atace un om neînarmat. Aceeași lege nescrisă îi mai obliga să nu folosească decît monede de aur și argint și să aprecieze un cîntăreț sau un povestitor bun mai mult decît un trăgător iute. Prea puțini cow-boys — numai cei neobișnuit de duri și avizi de cîștig — au reușit să se îmbogățească și să devină „ranchers". Căci după cum oricărui cow-boy bun îi lipseau cîțiva dinți, din cauza loviturilor de copită primite la însemnarea viteilor, tot așa îi lipsea și simțul afacerilor.

Cursa de „chuckwagens" (care cu coviltir), punctul culminant al sărbătorii organizate anual în orașul Calgary (Canada) pentru a păstra tradițiile Vestului de altă dată

N-AU MURIT ORIGINALII !

Secretul celui de-al doilea testament

Liniștitul și modestul John O'Reilly a devenit, la Dublin, eroul zilei... după moartea lui.

Născut în capitala Irlandei înaintea primului război mondial, John a emigrat cu părinții lui în S.U.A. A făcut ceva școală, s-a căsătorit și și-a încropit un mic negoț. Dar visul lui era să se întoarcă în patria-i de baștină.

Și într-adevăr, după moartea soției și-a vîndut fondul de comerț și s-a înapoiat în orașu-i natal. S-a dus de-a dreptul la rude, dar a fost profund decepționat. Acestea se așteptaseră să vadă un milionar și, cînd colo, s-au pomenit cu un bătrînel sfios care le solicita el sprijinul. Pe care i l-au refuzat.

Pînă la urmă, John O'Reilly a aflat adăpost datorită unei familii de prieteni ai tatălui său. Trecea drept un om sărman, care avea nevoie de ajutor.

Într-o bună zi, John a murit lăsînd două testamente. Prin cel dintîi ruga să fie înmormîntat la miezul nopții și lăsa o mică sumă de bani familiei unde locuise și unor prieteni. Al doilea testament trebuia să fie deschis numai după înmormîntare.

După multă alergătură, familia care l-a găzduit a izbutit să-l înmormînteze, așa cum ceruse, la miezul nopții. La înmormîntare au fost de față doi membri ai familiei și cinci prieteni.

Pînă aici toate au decurs normal. Marea surpriză a intervenit după înmormîntare. Într-adevăr, al doilea testament prevedea ca participanții la înmormîntarea nocturnă să fie răsplătiți, „pentru spiritul lor de sacrificiu", cu frumușica sumă de 500 000 de dolari, avere despre care nimeni nu știuse pînă atunci.

Așa se face că fiecare din cei șapte participanți s-a ales cu cîte 70 000 de dolari, în timp ce rudele fără inimă sînt acum obiectul ironiei generale.

ÎN 17 SECOLE

De cîte ori s-a „înfuriat" Terra

În stadiul actual al cunoștințelor prevederea cutremurelor de pămînt este mai ales întemeiată pe studierea probabilităților. Un specialist a avut însă ideea de a cerceta „accesele de furie" din trecut ale Terrei spre a vedea ce concluzii utile s-ar putea trage pentru prezent și viitor. Și, studiind sistematic cataloagele cutremurelor anterioare anului 1900, a constatat că ele cuprind multe erori și imprecizii. Mai mult, el s-a aplecat și asupra documentelor provenite de la latini, bizantini, sirieni, arabi și gruzini, în vederea întocmirii unui nou catalog al seismelor în zona Mediteranei, de la începutul erei noastre și pînă astăzi.

Titanica activitate, finanțată în bună măsură de U.N.E.S.C.O., a durat astfel mai bine de zece ani și s-a soldat cu concluzii cît se poate de interesante. S-a putut stabili, de pildă, că între anii 10 și 1699 e.n. s-au produs 3000 de cutremure. Pentru zona Istambulului, au fost stabilite două lungi perioade de calm de aproximativ 200 de ani, în secolele VII și XII, dar și șocuri importante, în medie la fiecare 55 de ani, care încheiau perioade de calm relativ. În felul acesta, studiul întreprins a putut aduce dovada fluctuațiilor de ritm a cutremurelor și stabili că localizarea lor urmează limitele tectonice cele mai importante.

Dar constatarea cea mai interesantă este aceea că opinia că seismele dăunează mai ales marilor aglomerații umane este absolut inexactă. Această impresie, afirmă specialistul, se sprijină pe faptul că în orașe pagubele sînt mai vizibile, iar mărturiile mai numeroase. După cum inexactă este și părerea că anumite regiuni sau zone au fost cruțate. Împrejurarea că multe construcții antice au rămas în picioare pînă în zilele noastre, nu înseamnă decît că ele au beneficiat de metode speciale de construcție, puse probabil la punct în urma experienței cumulate cu prilejul anterioarelor zguduiri ale scoarței.

Interesantul studiu a făcut să cadă și părerea că „furiile" Terrei ar fi cauza unor mutații de populație sau a unor „goluri" înregistrate în istorie. El arată că în fapt ele n-au modificat niciodată cursul istoriei, că efectele lor au fost de scurtă durată și că cel mult au putut accelera un declin sau agrava o criză locală. Încît ruinarea unui stat puternic și cu atît mai puțin sfîrșitul unei civilizații nu pot fi considerate urmări ale unor cutremure.

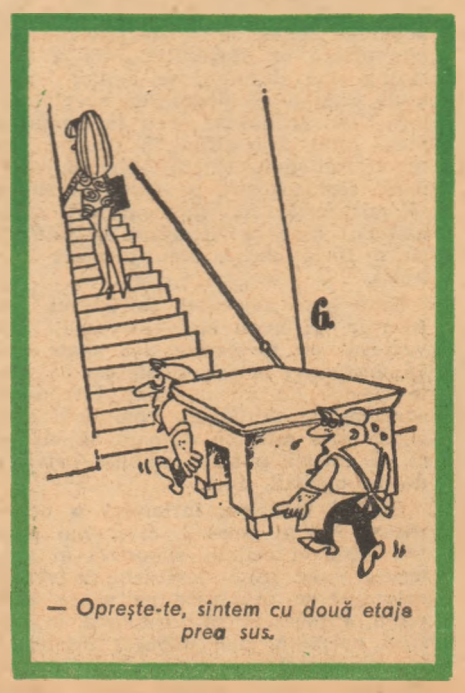

— Oprește-te, sîntem cu două etaje prea sus.

ATENȚIE, PĂRINȚI

O colecție neobișnuită

Copiii înghit orice, afirmă un medic din Chicago. Și spre a-și dovedi afirmația, el îi invită pe cei incredulii să-i admire colecția de obiecte extrase din gîtlejurile și stomacurile copiilor care i-au fost aduși de urgență la spital.

În treizeci de ani, medicul american și asistenții lui au extras astfel din esofagul și stomacul copiilor tratați, ba chiar și din plămîni și intestin, o adevărată colecție de obiecte extrem de diverse : rondele, șuruburi, monezi, medalii, mici jucării, chei, creioane, agrafe, ace, un ochi de păpușă, cocoloașe de hîrtie, fragmente de metal, ba chiar și un cartuș de revolver.

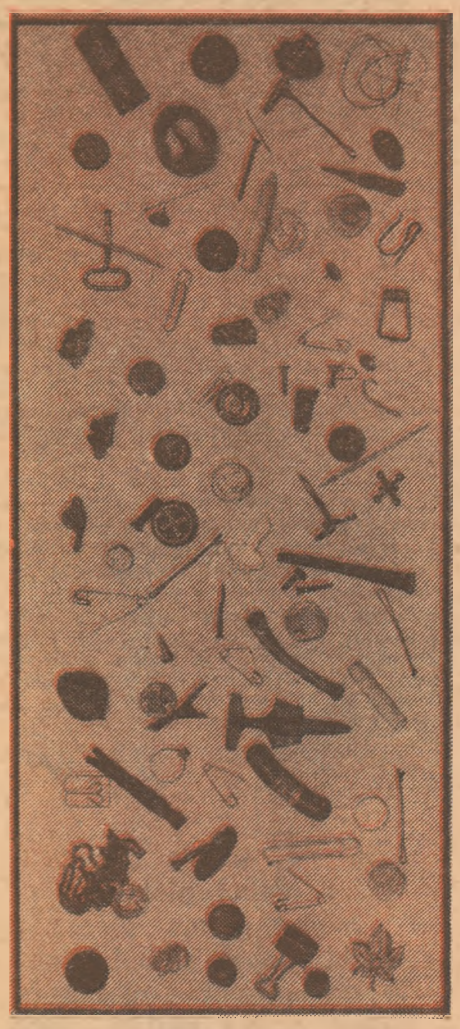

Ceea ce-i însă cel mai ciudat, declară medicul, e că în majoritatea cazurilor obiectele străbat tubul digestiv fără a-i dăuna de fel. Cu toate acestea, în anumite cazuri înghițirea neobișnuitelor „alimente" poate fi urmată de complicații ca infecții, asfixieri, perforarea membranelor, hemoragii, în care caz riscurile sînt foarte mari. Aparent, vîrsta cea mai critică ar fi cea de patru ani. Într-adevăr, din 2 000 de copii examinați, 55 la sută aveau această vîrstă.

Familia sub protecția asigurărilor de stat

Este un adevăr de-acum bine cunoscut populației că rostul asigurărilor este acela de a fi de folos oamenilor atunci cînd, în viața lor, survin evenimente neașteptate, nedorite, păgubitoare, lovind în capacitatea lor de muncă sau în bunurile lor.

În orînduirea socialistă există o continuă și multilaterală preocupare pentru preîntîmpinarea efectelor vătămătoare cauzate de forțele naturii sau de riscurile utilizării tehnicii în producție și, în genere, în viața socială.

Omul nu a izbutit însă pînă în prezent să pună definitiv în frîu uriașele forțe naturale și, oricît se silește să prevină accidentele — la locul de muncă sau în alte locuri —, ele totuși se produc. Pătrunderea tehnicii din ce în ce mai mult, nu numai în procesul producției de bunuri materiale și de servicii, dar și în viața casnică de zi cu zi, face ca stăvilirea accidentelor să fie o problemă încă nerezolvată.

Înscriindu-se între activitățile cu caracter umanist ale societății socialiste, asigurările de stat mobilizează și unesc masele largi de cetățeni într-un front comun în fața acestui gen de pagube (riscuri). Prin contribuția unui număr mare de cetățeni se formează fondul de asigurare, din care, apoi, se despăgubesc acei asigurați care au fost loviți de astfel de evenimente neprevăzute, păgubitoare.

Administrația Asigurărilor de Stat — ADAS — organizație de specialitate din țara noastră, care se ocupă de protecția oamenilor cu ajutorul asigurărilor de bunuri și persoane și al asigurărilor de răspundere civilă, practică numeroase forme de asigurări : unele prin efectul legii, altele facultative.

În cadrul activității sale, Administrația Asigurărilor de Stat a dat o atenție deosebită protecției prin asigurări a familiei — această celulă de bază a societății omenești — împotriva unor evenimente neprevăzute.

Căile practicate de asigurările de stat pentru protecția familiei sînt numeroase.

Există de foarte multă vreme, în practica asigurărilor din toate țările, asigurarea mixtă de viață. Această formă de asigurare se bucură de o mare preferință în rîndul maselor, datorită faptului că, pe această cale, spiritul de prevedere se manifestă într-un mod foarte larg. Să ne explicăm. După cum este cunoscut este specific asigurării — în general — că asiguratul plătește asigurătorului o primă, pentru ca acesta să-i acorde protecția materială în cazul survenirii unor riscuri. Dacă asiguratului respectiv nu i se întîmplă vreunul din evenimentele asigurate, fondul de asigurare — constituit din primele plătite de întreaga masă a asiguraților — se folosește de aceia dintre ei care au suferit anumite pagube.

În asigurarea mixtă de viață este mai mult decît atît : aici, asigurarea se combină cu economia. Dacă, în timpul cît durează contractul, asiguratul suferă un accident care are drept urmare o invaliditate permanentă (totală sau parțială), el primește suma asigurată (sau o parte din ea, proporțional cu gradul de invaliditate). Dacă el decedează din orice cauză, atunci familia lui (sau eventual altă persoană, pe care asiguratul o desemnează la încheierea contractului de asigurare), primește integral suma asigurată. Ce se întîmplă, însă, dacă asiguratul se află în viață la data cînd expiră contractul de asigurare ? **În acest caz, el însuși primește în integrime suma asigurată.** Este clar deci că, în această ipoteză — care, de fapt, este cea mai frecventă — prin asigurare, cetățeanul, în afară de protecția — de natură materială — împotriva urmărilor unor riscuri, a realizat și economisirea unei sume de bani, al cărei cuantum el însuși și l-a planificat. Cu această economie se pot acoperi și nevoile familiei. În plus, dacă, la tragerile lunare de amortizare, au ieșit combinațiile de litere din poliță, ADAS plătește sumele cuvenite.

Căutînd să răspundă direct și mai precis cerinței de protecție a familiei, Administrația Asigurărilor de Stat a pus în aplicare o formă specială a acestei asigurări, dîndu-i denumirea „asigurarea **familială** mixtă de viață".

În ce privește persoana care încheie asigurarea, structura acestei asigurări, este, în esență, aceeași ca cea descrisă mai sus. Numai că intervine ceva nou : pe cîtă vreme în asigurarea mixtă de viață asigurarea își întinde direct efectele numai asupra persoanei care semnează contractul (polița) de asigurare (sprijinirea familiei intervenind indirect, numai prin încasarea sumei asigurate în caz de deces al unicului asigurat), în asigurarea **familială** mixtă de viață se află asigurat printr-un singur contract de asigurare, tot nucleul familiei : tatăl, mama și copiii de la 5 ani în sus. Consecința acestei cuprinderi largi în asigurare : ADAS plătește suma asigurată în cazurile în care invaliditatea permanentă sau decesul (cu aceleași specificații de mai sus) survin pe seama oricăreia dintre persoanele asigurate. Bineînțeles că se păstrează regula ca, la expirarea asigurării, să se plătească celui care a încheiat asigurarea suma asigurată.

Merită să fie amintit faptul că această formă specială de asigurare a familiei nu ridică costul asigurării decît cu o sumă infimă : 1 leu pe lună la 1 000 de lei sumă asigurată pentru membrii de familie (soț sau soție, copii sau alte persoane ce gospodăresc în comun) pînă la vîrsta de 30 de ani ; între 1 leu și 1,50 lei pentru membrii de familie în vîrstă între 31—40 ani ; pînă la 2 lei pentru membrii de familie în vîrstă între 41—45 ani etc.

De ex., un soț în vîrstă între 31—40 de ani — avînd soția de aceeași vîrstă și 2 copii între 5 și 15 ani, care încheie o asigurare familială mixtă de viață pentru suma de 5 000 de lei pe termen de 15 ani, cu plata primelor de asigurare tot 15 ani, avînd deci asigurate 4 persoane, va avea de plată, lunar, numai 45 de lei. Dacă ar fi încheiat asigurarea mixtă de viață simplă, el ar fi plătit lunar 28,75 lei. Deci, plătind lunar în plus numai 16,25 lei, intră sub protecția asigurării încă 3 persoane.

O altă variantă a asigurării mixte de viață, adaptată la nevoile familiei, este asigurarea mixtă de viață cu pensie pentru urmași. Ea se deosebește de asigurarea mixtă de viață prin aceea că, în caz de deces al asiguratului, urmașii acestuia (sau altă persoană desemnată de asigurat o dată cu încheierea poliței de asigurare) primesc : jumătate din suma asigurată la data decesului, iar cealaltă jumătate la termenul de expirare a asigurării. În acest interval mai primesc și o pensie anuală de 10% din suma asigurată. Asiguratul care preferă această formă de asigurare va plăti în plus o diferență de primă de asigurare foarte mică (sub 1 leu pe lună la 1 000 lei sumă asigurată) față de obișnuita asigurare mixtă de viață.

Administrația Asigurărilor de Stat a găsit și în cadrul asigurărilor de accidente o formă de a răspunde nevoilor de protecție a familiei, punînd în aplicare asigurarea **familială** de accidente care se încheie pe durată minimă de 3 luni. În această asigurare se cuprinde de asemenea, întregul nucleu al familiei : asiguratul principal, celălalt soț, cum și — indiferent de numărul lor — copiii între 5 ani și 16 ani.

Suma asigurată este de 10 000 de lei pentru invaliditate permanentă totală și de 5 000 de lei pentru deces din cauză de accidente, ambele survenite oricăruia dintre asigurați. Costul asigurării este de numai 25 de lei pe 3 luni, indiferent de numărul copiilor existenți în familie.

Pe drept cuvînt pot fi considerate că vin în sprijinul familiei și asigurările viagere de deces (practicate de ADAS în 2 variante : cu plata dintr-odată sau cu plata eșalonată a primei de asigurare), întrucît de obicei familia este aceea care primește suma asigurată la decesul asiguratului.

Familia este mediul social cel mai apropiat al fiecăruia dintre noi. Pe linia ajutorului și sprijinului reciproc pe care și le datorează între ei membrii familiei, Administrația Asigurărilor de Stat pune la dispoziție instrumentele sale, pentru ca ajutorul și sprijinul să fie mai substanțiale, mai eficiente. Pe calea sprijinirii familiei în împrejurările deosebite survenite din cauza diverselor riscuri, Administrația Asigurărilor de Stat își aduce aportul său însemnat la întărirea celulei de bază a societății noastre socialiste.

(2395)

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

I. C. FRASIN — Focșani : Nu știm de existența și a altor sanatorii de acest tip, cele de la Siret și Lugoj fiind cele mai cunoscute. Pe baza avizului medical de internare, vă puteți adresa Direcției sanitare județene.

SCH. J. — București : Pe baza simptomatologiei descrise nu ne putem pronunța asupra unui diagnostic atît de controversat pentru specialiștii clinicilor neurologice unde ați fost internat. Judecînd după unele semne descrise, ca și după tratament, se pare că este totuși un început de **scleroză în plăci.** Cum terapia cu ACTH nu a dat rezultate, poate că nu ar fi rău să se încerce și un tratament cu imunosupresoare (Methotrexat, Imuran), firește numai cu avizul medicilor curanți).

FAMILIA BLOG — Aninoasa, jud. Hunedoara : Este vorba desigur de un așa-zis „status epilepticus" posttraumatic, deși nu ne-ați comunicat și rezultatul electroencefalogramei. Presupunînd că posibilul hematom cerebral se va resorbi cu timpul, afecțiunea este curabilă, cu condiția de a urma cu perseverență, pe o durată foarte lungă și sub control periodic EEG, un tratament combinat cu Fenobarbital, Fenitoin sau Majsolin, eventual Diazepam în dozele prescrise de medic. În același timp veți asigura copilului o ambianță de liniște, cu un program ordonat și ritmic de veghe-somn.

* TÎRGUL DE IARNĂ *

10 ianuarie '72 - 12 februarie '72

ÎN ACEST INTERVAL
PUTEȚI CUMPĂRA
LA PREȚURI AVANTAJOASE
PRODUSE DE ÎMBRĂCĂMINTE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE
DE SEZON

RECOM

Fotografii se amuză

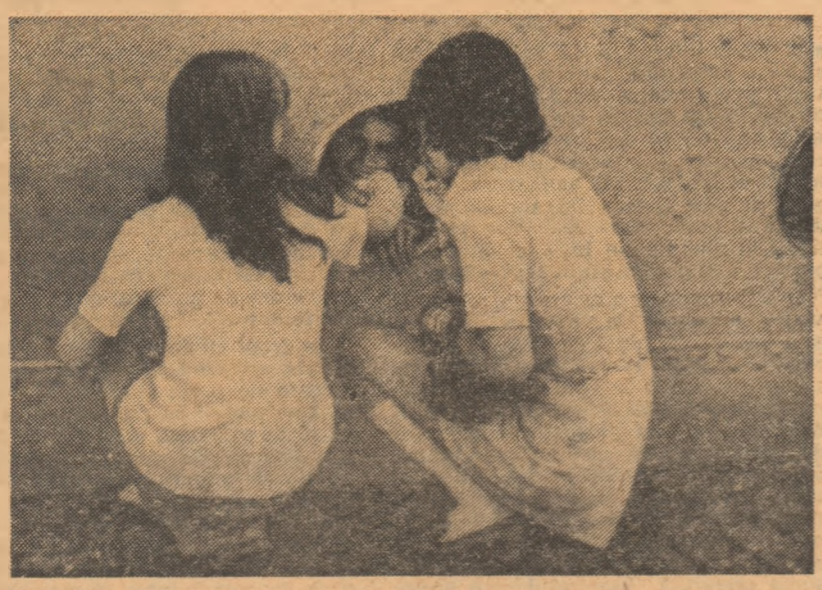

— Să nu stai mult !
Foto : **Leonid Iakutin (A.P.N.)**

O problemă cu trei necunoscute

Lira Hrizantumova era numai bună de măritat. Și fiindcă era conștientă de asta și chiar foarte încîntată, se mărita mereu.

Fiecare soț îi lăsase cîte ceva. Cel dintîi o cameră mare și frumoasă, al doilea un copil și o mașină „Zaporojeț", iar al treilea un bilet în care îi scrisese : „nu mai pot trăi așa și de aceea te rog să-mi redai libertatea".

Lira Hrizantumova vînduse mașina, bilețelul îl rupsese și-l aruncase cît colo, copilul îl dusese la mama ei, iar camera și-o oprise si rămăsese să locuiască acolo.

Acum, această femeie fermecătoare cu gene lungi, cu o voce caldă și un timbru plăcut, cu sînii bine conturați și cu studii superioare — această frumoasă femeie se pregătea de un nou măritiș. Numai că nu știa încă pe cine să aleagă din cei trei pretendenți.

Primul pe listă era Barmakov, maestru de balet la un teatru de operă și balet. Landrinov, candidat în științe tehnice, cercetător la institutul de irigații și hidroameliorații, ocupa postul de director temporar al institutului și locul al doilea pe lista candidaților la însurătoare ; în sfîrșit, Valentin Zarubaev, maestru al sportului, laureat al ultimelor Jocuri Olimpice, era abia pe locul trei în lista Lirei Hrizantumova.

Lira, făptură înțeleaptă și serioasă, aprecia gloria dar, în același timp, înțelegea și că în viață nu contează numai titlurile și că, la urma urmei, măritîndu-se, va trebui să trăiască cu omul respectiv, nu cu titlurile lui. Dar de ce n-ar fi putut face casă și cu un om care are titluri academice sau de alt fel ? Aici intervenea însă altă greutate, anume aceea a alegerii titlului : candidat în științe, artist emerit sau maestru al sportului ?

Spre a putea hotărî mai ușor, Lira trebuia să facă uz deopotrivă de intuiția ei feminină, de pregătirea ei superioară, dar mai ales de experiența acumulată în cursul celor trei căsătorii anterioare.

Cînd se adunau toți trei, artistul emerit glumea, candidatul în științe îi uluia pe ceilalți prin erudiția lui, numai maestrul sportului, Valentin Zarubaev, o privea pe Lira cu ochi plini de o dragoste nețărmurită și tăcea.

De cîte ori se ivea prilejul, maestrul de balet îl tachina pe Landrinov spunîndu-i că, fiind director temporar la institutul de irigații și hidroameliorații, era doar temporar director. La provocările lui, Landrinov reacționa pe loc și ferm, replicîndu-i că e mult mai demn să ocupi un post de director, fie și temporar, decît să execuți, zilnic, pași ușori de balet. Barmakov începea să rîdă, cam acru, iar Lira Hrizantumova rîdea în hohote. Valentin Zarubaev tăcea însă și o sorbea din ochi pe Lira. De fapt nici Hrizantumova nu rîdea, ci numai se prefăcea, dat fiind că se frămînta mereu, neștiind căruia din ei să-i ofere mîna. Trebuia să cîntărească bine toate amănuntele.

Barmakov avea, de pildă, o „Volgă" nouă și hipertonie, Landrinov o vilă aproape gata și ficatul bolnav. Valentin Zarubaev se deosebea net de ei. N-avea nici mașină, nici vilă, în schimb, avea o sănătate de fier. Lira știa că o dată cu vîrsta vin și bolile și că excepțiile sînt rare. Dar dacă bolile sînt daruri ale bătrîneții pe care le capătă oricine, un automobil sau o vilă dobîndesc numai norocoșii.

Pretendenții mai aveau totuși și alte calități. Astfel, Barmakov era membru al unui cerc literar și în general un om cult. Zarubaev era un atlet frumos care participa des la competiții sportive internaționale, iar Landrinov nu numai că era un om care studia mult și cu pasiune, dar avea și un frate director de magazin universal.

Frecventarea unor cercuri literare de către Barmakov, frumusețea lui Zarubaev sau dragostea de muncă a lui Landrinov puteau fi oarecum puse pe același plan. Dar dacă deplasările în străinătate ale lui Zarubaev egalau faptul că Landrinov avea un frate director de magazin universal, Barmakov cu tot simțul lui practic nu se putea măsura cu ei. Pe de altă parte, femeie deșteaptă., Hrizantumova știa că Zarubaev n-o să plece în deplasări toată viața, iar funcția de director nu putea dura nici ea mereu. Pe cînd un om practic rămîne așa pînă la sfîrșitul vieții și este o calitate cu care oricine se poate mîndri.

Așadar, Barmakov avea o „Volgă", hipertonie, cunoștințe în cercurile literare și simț practic, dar nu avea plecări în străinătate și un frate director.

Landrinov se putea lăuda cu un frate director, o vilă aproape gata, dragoste de muncă, dar nu și cu o sănătate perfectă.

În timp ce Zarubaev avea o sănătate de invidiat, plecări în străinătate, dar n-avea automobil și vilă.

Pe care să-l aleagă dar ?

Și cu cît Lira Hrizantumova gîndea mai mult, cu atît problema îi părea mai dificilă. Timpul nu așteaptă. Dar, ca întotdeauna, și de astă dată tot el a rezolvat totul.

După un an, artistul emerit Barmakov a căpătat titlul de artist al poporului, și, ca om practic ce era, s-a stabilit definitiv la Moscova.

Pe neobservate, candidatul în științe tehnice Landrinov s-a mutat în noua-i vilă, și-a susținut dizertația de doctorat și, de bucurie, a luat de soție o laborantă de la institutul unde lucra.

În aceste condiții Hrizantumova a „rămas" cu maestrul sportului, Zarubaev care, ca întotdeauna, tăcea ca un pește și o privea cu ochii de foc. Dar în clipa cînd Zarubaev a deschis gura, Lira a aflat că era însurat și... nici n-avea măcar de gînd să divorțeze.

Așa a luat sfîrșit această istorioară. Și totuși parcă nu s-a încheiat. Lira Hrizantumova a rămas aceeași. E la vîrsta cînd femeile se mărită. Încît i-aș sfătui pe toți bărbații care au vreun titlu, o vilă sau măcar o hipertonie să fie cu ochii în patru ! Așa, pentru orice eventualitate. Paza bună trece primejdia rea !

Vladlen Bahmov

Roadele gîndirii

Unii actori au numai talentul de a face să fie socotiți artiști de talent.

Boxul — știința care studiază rezistența omului.

Să nu uităm : încetineala nu ne poate prelungi viața !

Oricît de mare ar fi vina unui om, numai obrajii îi roșesc.

Să nu aplaudăm niciodată un spectacol prost ; de ce să ne doară mîinile din cauza altora.

Cu cît cineva are un vocabular mai bogat, cu atît mai ușor îi este să fie laconic.

Să nu ne cercetăm numai trecînd pe dinaintea unei oglinzi.

Prostul spune : „Eu sînt inteligent în felul meu".

Mediocritatea are avantajul de a fi recunoscută mai repede decît talentul.

Nici măcar soarele nu e întotdeauna la zenitul lui.

Stelele nu pot prezice viitorul artei.

Viktor Jemkujenko

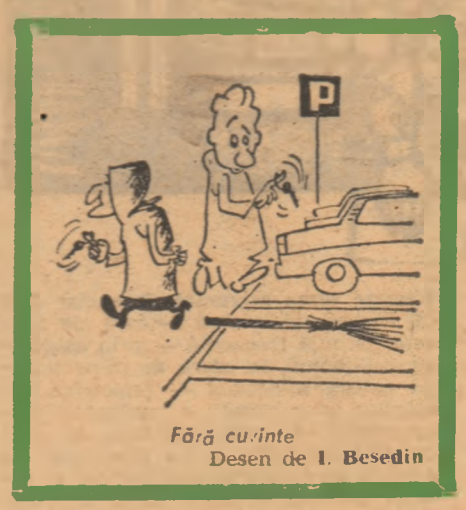

Fără cuvinte
Desen de **I. Besedin**

Metamorfoză

Fusesem angajat. În ziua cînd am venit pentru prima oară la serviciu, tovarășii mei de muncă m-au primit cu entuziasm, s-au interesat de tot ce mă privește și m-au bombardat cu o groază de întrebări :

— Ești însurat ?
— Da. Sînt căsătorit.
— Ai copii?
— Sigur, cum altfel? Un băiat și o fată.
— Băiatul e al tău?
— Al meu.
— Și fata?
— Și ea.
— Ești sigur ?
— Cred și eu.
— Te certi des cu soția?
— Pînă acum nu m-am certat niciodată, n-am avut de ce.
— Dar copiii sînt derbedei, nu?
— Doamne ferește! Din contra. Sînt ascultători și învață bine.
— Dar tu ? Tragi la măsea ?
— Drept să spun nu prea beau.
— Dar cu femeile?
— Nu înțeleg...
— Ei, asta! Pînă la vîrsta ta trebule să fi făcut multe cuceriri! Te-ai distrat bine?
— Nu prea, n-am avut ocazia.
— Ei, atunci spune ce hobby ai?
— Nici unul mai deosebit. Cîndva, în copilărie, colecționam timbre, dar mai apoi, cînd am crescut, m-am lăsat.
— Și de ce te-ai apucat?

umor
umor umor umor
umor umor umor
umor umor umor umor
umor umor umor umor
umor umor umor umor
umor umor umor umor
umor umor umor umor
umor umor umor umor

— De nimic.

— Bine, dar omul ăsta n-are nici un haz! E anost! au conchis colegii mei.

— Ba eu cred că este și un mincinos sadea, a adăugat Tiurin.

— N-are pic de personalitate, au hotărît apoi cu toții, în cor.

Și din ziua aceea, nimeni nu m-a mai băgat în seamă. Nu mi se vorbea, nu eram invitat la serate dansante, nu mi se ofereau bilete pentru spectacole. Femeile din secția mea parcă nici nu mă vedeau, parcă nu existam. La un moment dat am simțit că mă cuprinde un frig care mă pătrundea pînă la oase și că eram cumplit de singur. Ajunsesem atît de deprimat, încît nici nu-mi mai venea să mă duc la serviciu. Ce era de făcut?

Dar într-o splendidă zi, de neuitat (cum aș putea să-i spun altfel ?) am venit la lucru cu cincisprezece minute mai devreme. Cum l-am văzut pe Tiurin m-am dus la el și i-am spus :

— Am venit cu un sfert de oră mai devreme, fiindcă astă noapte am tras un chef strașnic. Numai cu coniac. Ce rost mai avea să mă duc să mă culc! Nu?

— Dar cu cine ai fost?

— O, o! Cu o tipă formidabilă. Străină, o actriță. Ați auzit de cunoscuta actriță Sophia Loren?!

— M-ai înnebunit, omule ! a exclamat Tiurin, căscînd ochii plini de uimire și dornic să afle cît mai multe. Dar acasă ce-ai spus?

— Cui, nevestei ? Dar ce e prima sau ultima oară ? La noi e mare eveniment dacă timp de cinci zile nu ne certăm.

— Și copiii?

— Ei, copiii — florile vieții pe mormîntul părinților, i-am răspuns și am adăugat : băiatul a fost judecat săptămîna trecută și condamnat la cinci luni închisoare corecțională, iar fata a fugit, nici nu știu unde, cu unul de la estradă. Ascultă, n-ai cumva pe acasă niște sticle goale?

— Ce fel de sticle?

De orice fel. De vin, de coniac, de apă etc. Ba chiar și de lapte. Știți, colecționez sticle. Ei, ce să faci, am și eu un hobby. Te rog, dacă ai pe acasă și nu-ți mai trebuie adu-mi-le mie.

A doua zi, am fost asaltat de colegii din secție. În pauza de prînz l-am auzit pe Tiurin cum le șoptea:

— Fraților, e ceva nemaipomenit Vorsuzin, ăsta! E un tip extraordinar; teribil de afemeiat!

A doua zi, cineva a lăsat pe biroul meu o gladiolă roz, iar Tania Ivanovna a venit să-mi spună că are un bilet în plus la filmul „Waterloo"...

Așa am devenit cineva.

Vladimir Poliakov

— *Atenție... Start!*
Desen de **V. Mileiko**

40 460

REDACȚIA : București, Piața „Scînteii", Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii